

Verksamhetsberättelse 2017, nämndversion

Utskick till utbildningsnämnden 6 mars 2018.

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande för utbildningsnämnden.....	5
2	Nämnd och administration.....	10
3	Förskola och pedagogisk omsorg.....	12
4	Grundskola, förskoleklass och fritidshem.....	24
5	Gymnasieskola.....	39
6	Vuxenutbildning.....	47
7	Särskola.....	51
8	Övrig verksamhet.....	55

1 Sammanfattande för utbildningsnämnden

1.1 Inledning

Bildningsdirektören har ordet:

Verksamheterna inom utbildningsnämndens ansvarsområde visar fortsatt god utveckling och hög kvalitet, vilket bekräftas i såväl interna som externa mätningar och granskningar. Måluppfyllelsen var hög inom samtliga verksamhetsområden. Elevernas betyg respektive meritvärde är bland de bästa i landet.

Ekonomiskt redovisar utbildningsnämnden ett underskott på 2,3 mnkr. Underskottet beror till stor del att det varit fler barn/elever i verksamheterna än vad som var budgeterat.

Från och med den 4 september ingår utbildnings- och kulturkontoret tillsammans med produktionskontoret i den nybildade bildnings- och omsorgsförvaltningen. Organisationen ska medföra en mer resurseffektiv, tydlig och sammanhållen förvaltning. Den politiska styrningen har inte förändrats, vilket medför att bildnings- och omsorgsförvaltningen rapporterar till kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden samt kommunstyrelsens produktionsutskott. Ett mer likvärdigt arbete mellan förvaltningen och nämnder/utskott är initierat.

Verksamheten i förskolor och pedagogisk omsorg är av hög kvalitet. Föräldrarna är nöjda med verksamheten och pedagogerna stimulerar och utmanar barnen i sitt lärande.

Förskolorna bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och många arbetar med att utveckla sina analyser och pedagogiska dokumentation för att förbättra verksamheten utifrån läroplansmålen. Det har också varit ett starkt fokus på värdegrundsfrågor samt på att vidareutveckla de pedagogiska lärmiljöerna.

Det finns ett överskott på förskoleplatser i alla kommundelar förutom västra Danderyd.

Grundskolorna har genomfört insatser för att underlätta implementeringen av de nya skrivningarna i grundskolans läroplan gällande fritidshemmen och förskoleklassen samt i grundskolans läroplan och gymnasiets ämnesplaner gällande digitalisering. Tillsammans med de fristående skolorna i kommunen har insatser också gjorts för att stärka likvärdigheten i skolornas betygsbedömningar utifrån elevernas resultat på de nationella proven.

Antalet elever som läser modersmål och som får studiehandledning har ökat.

Inom förskola har antalet barn med behov extra insatser minskat men insatserna är mer omfattande än tidigare. Inom skolan är det fortsatt volymökning.

1.2 Periodens resultat

1.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	76,2	79,5	3,3
Verksamhetens kostnader	928,6	934,2	-5,6
Nettokostnader	-852,4	-854,7	-2,3

1.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
Förskola och pedagogisk omsorg	40 718	226 023	-185 305	38 493	222 383	-183 890	-2 225	3 640	1 415
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	28 321	538 952	-510 631	30 774	547 112	-516 338	2 453	-8 160	-5 707
Gymnasieskola	5 790	127 726	-121 936	6 256	127 541	-121 285	466	185	651
Särskola	205	12 053	-11 848	1 222	12 716	-11 494	1 017	-663	354
Vuxenutbildning	300	7 336	-7 036	1 790	8 002	-6 212	1 490	-666	824
Nämnd och administration	0	10 658	-10 658	0	10 911	-10 911	0	-253	-253
Övrig verksamhet	835	5 834	-4 999	973	5 541	-4 568	138	293	431
Totalt	76 169	928 582	-852 413	79 508	934 206	-854 698	3 339	-5 624	-2 285

Nämnden redovisar ett underskott på 2,3 mnkr för helåret.

Fler barn än budgeterat får omsorg på kvällar då ordinarie verksamhet är stängd. Antalet inskrivna barn har dock minskat totalt sett, varför förskolan som helhet ändå redovisar ett överskott.

Grundskola, förskoleklass och fritidshem redovisar ett underskott. Övergripande beror avvikelserna framförallt på fler inskrivna barn än budgeterat i fritidshemmen, fler av de äldre barnen är inskrivna i högre åldrar än tidigare.

Vuxenutbildningen redovisar överskott, trots fler elever än budgeterat inom vuxenutbildningens grundläggande kurser samt svenskundervisning för invandrare, SFI. Intäkterna har varit högre än budgeterat då socialnämnden har täckt viss del av kostnaderna med statsbidrag för nyanlända.

Vidare är kostnaderna för särskilt stöd högre än budgeterat för barn i förskola och skolelever. Kostnaderna har till följd av ökade volymer ökat även för modersmålsundervisning och studiehandledning.

För noggrannare redovisning, se respektive verksamhetsområde.

1.3 Viktiga händelser i verksamheten

- Utbildnings- och kulturkontoret slogs samman med produktionskontoret och bildade efter en genomgripande omorganisation utbildnings- och omsorgsförvaltningen (BOF).
- Kommunens chef- och ledarutvecklingsprogram för alla chefer i kommunen påbörjades under hösten.
- Aktuella lokalfrågor. Beslut fattades av nämnden om kapaciteten på den nya Kevingskolan. Vidare är förvaltningen delaktig i utredning om framtida skollokaler och lokalplanering.
- Samtliga skolval till förskoleklass, grundskola och gymnasieskola är genomförda och avslutade. Ungefär 1 600 elever gjorde något av skolvalen.
- Ett nytt system för samverkan för vuxenutbildningen utarbetades inom KCNO (Kunskapscentrum Nordost), där utförarna auktoriseras. Ett nytt system för samverkan för vuxenutbildningen utarbetades inom KCNO (Kunskapscentrum Nordost), där utförarna auktoriseras.
- Sju Våga Visa-rapporter presenterades för utbildningsnämnden under året förskolorna Rosenvägen, Norra Åsgård, Sätra äng, Villa Solvi, Krubban och Enebo samt Vasaskolan.
- Ett projekt genomfördes i samverkan mellan förskolor och skolor som syftar till att

- underlätta barnen övergång från förskola till förskoleklass.
- I samverkan med socialförvaltningen inrättades ett skolnärvaroteam som har i uppgift att motivera ungdomar som idag har hög frånvaro från skolan.
- Mörbyskolan erhöll nämndens kvalitetsutmärkelse för sitt systematiska kvalitetsarbete för att säkra ett optimalt lärande för skolans elever.

1.4 Övergripande målbedömning (Helår)

Inriktningsmål	Budget	Utfall helår
Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja barnomsorgsverksamhet där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning samt omsorgs- och driftsform.		
Kommentar Vårdnadshavarna har ett brett utbud av platser att välja på i både förskola och pedagogisk omsorg. Det finns olika inriktningar, små och stora förskolor i både fristående och kommunal regi. Det finns även möjlighet att välja plats utanför kommunen.		
Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja förskoleklass och grundskola där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning och driftsform.		
Kommentar Vårdnadshavare har möjlighet att välja skola i kommunen eller utanför, kommunal eller fristående. Målet nås inte fullt ut, framförallt på grund av att eleverna i Enebyberg har en begränsad valfrihet till årskurs 7.		
Ungdomar i Danderyds kommun har möjlighet att välja gymnasieskola i såväl Danderyd som i övriga Sverige och utomlands.		
Kommentar Danderyds kommun deltar i den länsgemensamma gymnasiregionen där alla kommuner i Stockholms län samt Gnesta och Håbo ingår. Eleverna i Danderyd kan på samma villkor som övriga ungdomar i regionen söka till alla gymnasieskolor i regionen.		
I Danderyd ges varje barn i förskolan och pedagogisk omsorg möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.		
Kommentar Pedagoger och vårdnadshavare är överens om att barnen erbjuds en trygg verksamhet som erbjuder barnen goda förutsättningar för lärande. Arbetet med den pedagogiska tillgängligheten kan förbättras så verksamheten anpassas för alla barn. Förskolan har en bra grundverksamhet. Pedagogerna kan bli ännu bättre på att ta till vara barnens engagemang och nyfikenhet och ge dem större utmaningar. Många förskolor har för få legitimerade förskollärare.		
I Danderyd ges varje elev i grundskolan, förskoleklass och fritidshem möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.		
Kommentar Det är en hög kvalitet i alla grundskolor i Danderyd. Kompetenta och engagerade pedagoger tillsammans med studiemotiverade elever ger förutsättningarna för goda resultat för alla. Målsättningen nås inte fullt ut, bland annat kan den pedagogiska tillgängligheten förbättras och att få alla elever delaktiga i sitt lärande är ytterligare ett förbättringsområde.		
Grundskolorna i Danderyd har studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass.		
Kommentar Resultatet på de nationella proven ligger fortsatt högt. Även de genomsnittliga meritvärdena för elever i årskurs 9 är på en mycket hög nivå. 2017 var meritvärdena i Danderyd högst i Sverige.		
I Danderyd ges varje elev i gymnasieskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.		
Kommentar Gymnasieskolorna i Danderyd erbjuder utbildning av bra kvalitet. Förbättringsområden är till exempel elevernas delaktighet samt ansvar och inflytande över utbildningen.		

Inriktningsmål	Budget	Utfall helår
Gymnasieutbildningen i Danderyd uppvisar studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass.		
Kommentar Gymnasieskolorna i Danderyds kommun når tillsammans goda resultat, både avseende andel med gymnasieexamen och genomsnittligt betygsmedelvärde där Danderyd ligger i topp. Eleverna som är folkbokförda i Danderyd oavsett var de går sin utbildning ligger i topp i Sverige.		
De vuxenstuderande uppnår goda resultat och är nöjda med verksamheten på skolan.		
Kommentar Danderyds-elevernans nöjdhet överensstämmer i stort sätt med hela länet. Resultaten är också i nivå med jämförda kommuner. Möjligheten att välja utbildningar ökar sannolikt i och med att utförarna auktoriserats och kan friare erbjuda utbildningar.		
I Danderyd ges varje elev i särskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.		
Kommentar Individuella uppföljningar av det fåtal särskoleelever som finns visar att det är en kvalitativ verksamhet som bedrivs.		
Gymnasieutbildningen i Danderyd ger goda förutsättningar för vidare studier och kommande arbetsliv.		
Kommentar Utbildningen i Danderyds gymnasier är av hög kvalitet. Endast ett av programmen är yrkesförberedande. Sedan något år erbjuds också individuella programmet, främst riktat till nyanlända. Eleverna ges på alla program möjlighet att få behörighet till vidare studier på universitet/högskola. Andelen elever som studerar eller arbetar efter gymnasiestudierna är högre än för Sverige som helhet.		
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser		
Kommentar Kostnadseffektiviteten följs upp av många nyckeltal för ekonomi, prestationer och kvalitet/resultat. I många avseenden når verksamheterna mycket goda resultat samt att kostnaderna många gånger är låga i jämförelse i Stockholms län. Det finns dock delar som beskrivs i delårsboksutet där måluppfyllelsen kan förbättras. Förvaltningen ser tendenser på kostnadsökning inom gymnasieskolan men även inom grundskola och förskola. Den sammantagna bedömningen blir därför att målet inte uppfylls i samtliga delar		
Frisk luft (följs upp av andra nämnder)		
Friskt vatten (följs upp av andra nämnder)		
Biologisk mångfald (följs upp av andra nämnder)		
God bebyggd miljö		
Giffri miljö		

1.5 Utmaningar inför framtiden

- Samtliga barn och elever ska ges förutsättningar att lyckas utifrån sin potential genom en medveten satsning på tillgängligt lärande. Alla barn och elever ska kunna vara delaktiga i en inkluderande skolverksamhet.
- Befolkningsökning i vissa kommuner – bevaka utvecklingen för att säkerställa ett tillräckligt antal platser i förskola och skola. Utmaningen ligger främst i osäkerheten om hur mycket som ska byggas. Samverkan mellan förvaltningar måste fortsätta avseende utökning av skollokaler. Vidare behöver beslutsvägar förtydligas.
- Lägre behov av förskoleplatser i vissa kommuner – nämnden har under året betalat för tomställda avdelningar för att säkerställa ett tillräckligt utbud. Under 2018 behöver förskolans långsiktiga dimensionering och finansiering utredas vidare.
- Förskolor och skolor behöver ges ekonomiska förutsättningar att lyckas bedriva en

kostnadseffektiv verksamhet utifrån läroplansuppdraget.

- Nämnden kommer att delta i arbetet med att definiera och utveckla kundvalsmodellen.
- Det behövs resurser för fortsatt analys och uppföljning av både ekonomi, administration och undervisning avseende modersmålsundervisning, studiehandledning samt mottagandet av nyanlända.

Utmaningar inför framtiden redovisas vidare under respektive verksamhetsområde.

1.6 Prestationer och nyckeltal

Nyckeltal presenteras under respektive verksamhetsområde.

1.7 Uppdrag

Uppdrag	Beskrivning	Status:	Åtgärd	Senaste kommentar
KS 2008-0204	Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att komplettera och eventuellt revidera ersättningsmodellen för tillfälliga lokallösningar med anledning av beslut om internhyresmodellen.	Pågående	 Förvaltningen deltar i den kommungemensamma översyn av modellen som pågår.	Arbete pågår under 2018 med att ta fram en reviderad hyresmodell för kommunala och fristående utförare som hyr lokaler av kommunen.

1.8 Intern kontroll

Intern kontroll redovisas i bilaga till verksamhetsberättelsen.

1.9 Övrigt

1.9.1 Kontroll av fakturor

Fakturor under året som avser representation, personalutbildning (såväl förvaltningens egen - avser "utbildningsnämndens andel" inom BOF - som de som förvaltningen anordnar för personal i förskolor och skolor), sammanträdeskostnader och resekostnader har kontrollerats. Förvaltningens bedömning är att det framgår deltagare och syfte liksom att momsredovisningen är korrekt.

Uppföljning av intern kontroll görs i bilaga till verksamhetsberättelsen.

2 Nämnd och administration

2.1 Inledning

I november 2016 gick den tidigare förvaltningschefen i pension. Uppdraget delades i två delar med ansvar för kultur och fritid respektive utbildning. Förvaltningens tidigare organisation med en gemensam stab för kultur- och fritidsnämnd samt utbildningsnämnd har från och med september 2017 omorganiserats till en sammanslagen förvaltning - bildnings- och omsorgsförvaltningen. Genomförda medarbetarundersökningar visar på goda resultat. Förvaltningen kan se tillbaka på ett år med flera nya tjänstetillsättningar och ett på alla sätt lyckosamt år.

2.2 Periodens resultat

2.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	0	0	0
Verksamhetens kostnader	10,6	10,9	-0,3
Nettokostnader	-10,6	-10,9	-0,3

2.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Nämnd och administration	0	10 658	-10 658	0	10 911	-10 911	0	-253	-253
Totalt	0	10 658	-10 658	0	10 911	-10 911	0	-253	-253

Detta verksamhetsområde har kostnader för utbildningsnämnden, bildnings- och omsorgsförvaltningen och paviljongkostnader vid förskolor och skolor.

Kostnaderna för utbildningsnämnden visade överskott med 0,2 miljoner kronor.

Kostnaderna för bildnings- och omsorgsförvaltningen blev 0,2 miljoner kronor högre än budgeterat. Orsaken var fler anställningar under fjärde kvartalet 2017.

Kostnaderna för paviljonger vid förskolor och skolor blev 0,2 mnkr högre än budgeterat. Det är kostnaderna för paviljongen vid Mörbyskolan som blivit något högre än budgeterat.

2.3 Viktiga händelser i verksamheten

- Den 1 mars genomfördes en sammanslagning av produktionskontor och utbildnings- och kulturkontor. Den nya förvaltningen, bildnings- och omsorgsförvaltningen invigdes den 4 september 2017. Detta medförde bland annat att de tjänstemän som främst arbetar med utbildning har sina arbetsplatser i västra flygeln.
- Den politiska styrningen har inte förändrats, vilket medför att bildnings- och omsorgsförvaltningen rapporterar till kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsens produktionsutskott. Ett mer likvärdigt arbete initierades mellan förvaltningen och nämnder/utskott.

2.4 Redovisning av mål (helår)

2.5 Utmaningar inför framtiden

- Den nya ledningsorganisationen innebär en sammanslagning av utbildnings- och kulturkontoret med produktionskontoret med gemensam chef. Förvaltningens främsta fokus i omorganisationen är att utveckla beställarrollen utifrån den reviderade kundvalsmodellen.
- Den nya organisationen innebär att många medarbetare har nya uppdrag att sätta sig in i.
- Förvaltningen behöver följa upp och hålla i strukturer för den nya organisationen. Förvaltningen måste också arbeta med att skapa en effektiv förvaltning med samordningsvinster
- Systemadministrationen behöver utvecklas. IT-stöd i beslutsprocess och skoladministration behöver utökas och samordnas för att nå högre effektivitet.

3 Förskola och pedagogisk omsorg

3.1 Inledning

Lite drygt 1 700 Danderydsbarn i åldrarna 1-5 år var inskrivna i förskola och knappt 100 i pedagogisk omsorg (familjedaghem). Ett fåtal barn fanns hos förskolor i andra kommuner och ca 170 barn kommer från andra kommuner. I kommunen fanns 36 förskolor, 14 kommunala och 22 fristående. Det fanns även nio pedagogisk omsorg under våren men fyra avslutade sin verksamhet från hösten 2017. Det fanns även tre öppna förskolor. Hälften av barnen var inskrivna i fristående verksamhet och hälften i kommunal.

Basverksamheten i Danderyds förskolor och pedagogisk omsorg är bra. Föräldrarna är nöjda med verksamheten och pedagogerna anser att de stimulerar och utmanar de vetgiriga barnen. Förskolorna blir allt bättre på att använda alternativa lärverktyg som bildstöd och tecken som kommunikation.

Alla förskolor bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och många arbetar med att utveckla sina analyser och pedagogiska dokumentation för att förbättra verksamheten utifrån läroplansmålen.

Det finns ett överskott på förskoleplatser i alla kommunal delar förutom västra Danderyd vilket gör att vissa förskolor får problem med att få en ekonomi i balans.

De fristående förskolorna och pedagogisk omsorg deltar i förvaltningens undersökningar och systematiska kvalitetsarbete. Alla mål redovisas ur ett helhetsperspektiv dvs både fristående och kommunala.

3.2 Periodens resultat

3.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	40,7	38,5	-2,2
Verksamhetens kostnader	226,0	222,4	3,6
Nettokostnader	-185,3	-183,9	1,4

3.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Förskola och pedagogisk omsorg	40 718	226 023	-185 305	38 493	222 383	-183 890	-2 225	3 640	1 415
Totalt	40 718	226 023	-185 305	38 493	222 383	-183 890	-2 225	3 640	1 415

Under första halvåret var det 75 fler barn inskrivna än budgeterat på helåret. Antalet inskrivna barn är som högst i juni och minskar därefter tydligt när de äldsta börjar i förskoleklass i augusti. Antalet barn ökar sedan successivt under hösten. En skillnad mot tidigare år var att det inte finns så många 1-åringar som fyller på de tomma platserna efter sommaren. Under andra halvåret minskade antalet inskrivna barn så att ett genomsnitt för hela året blir 2 färre än budgeterat, 1 699 jämfört med 1 722 i budget. Kostnaderna för blev därmed lägre till följd av det minskade antalet inskrivna barn.

Antalet barn som får omsorg på kvällar, nätter och helger har ökat från tre till elva på fyra år.

Under 2017 ökade även omsorgstiden per barn. Sannolikt kan antalet öka ytterligare på några års sikt beroende på insikten hos föräldrarna om möjligheten. Anslaget för 2017 var 0,2 miljoner kronor och utfallet för 2017 1,0 miljoner kronor.

Kostnaderna för särskilt stöd i förskola har varit i nivå med budget under några år. För 2017 blev utfallet dock underskott med 1,0 miljoner kronor. Antalet barn som får stöd har minskar något (från 52 till 50). Samtidigt finns fler barn som behöver väldigt mycket stöd. Det rör sig om barn som har flera funktionsnedsättningar. Det avsätts även medel för att förebygga att barn med olika svårigheter ges stöd i vardagen utan att det behöver leda till individuellt stöd (tilläggsbelopp). Förskolan ska vara tillgänglig för alla barn oavsett behov. Många förskolor har utformat strategier för hur de kan möta barn med olika svårigheter eller funktionsnedsättningar.

15 barnskötare utbildade sig till förskollärare under våren. En blev legitimerade i januari och två i juni. Under hösten studerade 14 barnskötare till förskollärare.

Intäkterna från föräldraavgifter och statsbidrag för maxtaxa var enligt budget då hänsyn tas till såväl förskolorna som fritidshemmen (fritidshemmen redovisas under "Grundskola, förskoleklass och fritidshem" i och med att de hänger så nära samman).

Utöver detta fanns mindre avvikelser.

3.3 Viktiga händelser i verksamheten

Förvaltningen har under flera år konstaterat att det behövs ett närmare samarbete mellan förskolan och skolans verksamheter för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barn och elevers utveckling och lärande. Ett samverkansprojekt startades under våren där förvaltningen, förskolor och skolor varit representerade. Processen har letts av Ann S Pihlgren som är forskare och utgått från respektive verksamhets läroplan och skollagen. Arbetet har resulterat i en matris om vad barn och elever förväntas ha för kompetenser med sig från respektive verksamhet avseende språk och kommunikation.

Kommunen fick stadsbidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för att starta upp ett språkotek för att stötta förskolor och pedagogisk omsorg. En del av arbetet var att tillhandahålla ett bildstödsprogram som förskolor och pedagogisk omsorg använder för att hjälpa barnen att strukturera dagen, se händelseförlopp, stötta språkutvecklingen samt tydliggöra valsituationer mm.

33 förskollärare och förskolechefer startade en 7,5 högskolepoängskurs i systematiskt kvalitetsarbete och pedagogisk dokumentation. Kursen genomförs av Gävle Högskola och är kommunförlagd till Danderyd och finansieras av skolverket. Kursen avslutas i juni 2018.

12 pedagoger deltog i en utbildning i hur man använder tecken som stöd för att underlätta kommunikationen för förskolebarnen. Det är många pedagoger som gått utbildningen tidigare som nu får en nystart i användandet av tecken som stöd.

3.4 Redovisning av mål (helår)

Inriktningsmål:

3.4.1 Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja barnomsorgsverksamhet där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning samt omsorgs- och driftsform.

97 % av föräldrarna i förskolan uppger att deras barn går i den förskola de önskar. 100 % av föräldrarna i pedagogisk omsorg uppger att deras barn går i den verksamhet de önskar.

78 % av föräldrarna i pedagogisk omsorg och 76 % i förskolan uppger att det finns tillräckligt stor valfrihet och mångfald inom barnomsorgen. I pedagogisk omsorg är det en minskning med 10 %

jämfört med tidigare år och kan möjligen bero på att antalet pedagogisk omsorg (familjedaghem) kommer att minska då fyra av nio pedagogisk omsorg avslutar sin verksamhet sommaren 2017. Värdet i förskolan är oförändrat jämfört med tidigare år.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Årlig till vårdnadshavare: Mitt barn går på den förskola som jag vill	98%	97%	95%	98%	98%

Platstillgång i förskolor och pedagogisk omsorg 31 december 2017

Kommundel	Antal platser 31 december 2017 med avdrag förstängda avdelningar (motsvarande uppgift för 2016)	Antal inskrivna 31 december 2017 (motsvarande uppgift för 2016)	Differens
västra Danderyd	522 (545)	462 (479)	+60 (+66)
Stocksund	511 (509)	397 (401)	+114 (+108)
Djursholm	596 (594)	493 (540)	+103 (+54)
Enebyberg	377 (395)	364 (366)	+13 (+29)
Summa	2 006 (2 043)	1 716 (1 786)	+290 (+257)

Inriktningsmål:

3.4.2 I Danderyd ges varje barn i förskolan och pedagogisk omsorg möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.

Måluppfyllelsen mäts dels genom nämndens resultatmål men också genom förskolornas och pedagogisk omsorgs kvalitetsdokument, Våga Visa rapporter och förskolechefsmöten som förvaltningen genomfört under året. Alla pedagoger i förskolan gör årligen en självvärdering om hur de lever upp till läroplansmålen. Vårdnadshavarna kommer till tals genom en årlig brukarenkät.

Förskolorna lyfter fram att de arbetar strategiskt med att utveckla sina pedagogiska dokumentationer och analyser för att höja kvalitén på sitt systematiska kvalitetsarbete. De utgår från förskolans läroplansmål. Många har identifierat att de behöver utveckla sina lärmiljöer och ge pedagogerna mer tid att reflektera tillsammans med barnen och sina kollegor. Genom att utvärdera tillsammans kan verksamheten bli mer stimulerande och det gynnar barnens lärande och pedagogerna blir mer fokuserade på att utveckla verksamheten.

Både vårdnadshavare och pedagoger i förskola och pedagogisk omsorg uppger att barnen är trygga och har en bra arbetsmiljö.

När barnen blir nyfikna och känner sig sedda och bekräftade har de goda förutsättningar i sitt lärande. Pedagogerna fokuserar alltmer på undervisningen i förskolan.

Arbetet med normkritiskt förhållningssätt lyfter flera enheter fram som ett förbättringsområde. Det har även lyfts fram av Skolinspektionen i rapporten "Förskolans arbete med jämställdhet 2017".

Den pedagogiska dokumentationen har blivit bättre men många behöver utveckla den ytterligare. 33 förskollärare/förskolechefer påbörjade en 7,5 hp i systematiskt kvalitetsarbete och pedagogisk dokumentation under hösten.

Resultatmål:

3.4.2.1 Pedagogerna har hög kompetens

Bedömning utfall

■ Målet är ej uppfyllt

Kommentar

De kommunala förskolorna hade 37 % legitimerade förskollärare i oktober 2016 och de fristående förskolorna endast 21 %. Andelen legitimerade förskollärare når inte upp till målnivån 50 % utan är 29 % totalt i kommunen. Förvaltningen kommer följa upp den stora sänkningen av legitimerade förskollärare. Det finns dock enheter som har mer än 50 % legitimerade förskollärare.

Det behöver bli mer attraktivt att vara förskollärare i Danderyds kommun då konkurrensen om förskollärare är stor i länet. Lönerna och förutsättningarna för arbetet är viktigt. Engagerade och kompetenta förskolechefer, tid för reflektion, kompetensutveckling och karriärmöjligheter är andra viktiga faktorer.

Ett sätt att öka andelen förskollärare är att stötta till vidareutbildning. I kommunens förskolor finns fler barnskötare i kommunen som vill studera till förskollärare på distans. Nämnden bidrar med vikarieersättning till enheten motsvarande 20 % eller 1 dag/vecka. 15 barnskötare studerar till förskollärare under våren och 14 under hösten. Tre barnskötare har fått sin legitimation under året.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel förskollärare (årsarbetare) med förskollärlägitimation	29%		50%	50%	50%

Resultatmål:

3.4.2.2 Förskolan och pedagogisk omsorg stimulerar och utmanar barnens matematiska tänkande

Bedömning utfall

● Målet är uppfyllt

Kommentar

99 % av pedagogerna i förskolan instämmer i påståendet *Jag arbetar med att utveckla barnens förståelse för matematik*, vilket är en förbättring med en procentenhet sedan förra året.

I kvalitetsdokumenten ger förskolor och pedagogisk omsorg många goda exempel på hur de arbetar systematiskt med att barnen lär sig de rätta matematiska begreppen från början, att de använder konkret matematik medvetet i vardagliga situationer. De använder samlingar och leken för att stimulera barnen att på ett lekfullt sätt intressera sig för matematik

För att öka kvaliteten behöver pedagogerna dokumentera matematiken och synliggöra det de gör och analysera hur de kan utveckla arbetet.

Brukarenkäten till vårdnadshavarna visar att 89 % i pedagogisk omsorg och 86 % i förskolan instämmer i påståendet *Verksamheten arbetar med att utveckla mitt barns förståelse för matematik*. Resultatet har försämrats med 4 procentenheter i pedagogisk omsorg och är oförändrat i förskolan.

	2017	2016	2015
Pedagogisk omsorg	89	93	95
Förskola	86	86	87

Resultatmål:

3.4.2.3 Förskolan och pedagogisk omsorg stimulerar och utmanar barnens språkliga förmåga

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

89 % av vårdnadshavarna i förskolan och 96 % av vårdnadshavarna i pedagogisk omsorg instämmer i påståendet *Verksamheten arbetar med att utveckla mitt barns språk*. Värdet har försämrats med 4 % i pedagogisk omsorg och 3 % i förskolan. Många enheter uppger i sin analys att de behöver bli bättre på att informera föräldrarna om hur de arbetar med språket.

99 % av personalen i förskolan uppger i självskattningen att de utmanar och stimulerar barnens språk- och kommunikationsutveckling.

I kvalitetsdokumenten lyfts många exempel fram som visar på hur pedagogerna stimulerar barnen till ett nyanserat talspråk med ett stort ordförråd. Man använder leken för att träna begrepp, leka med ord, kommunicera med sina kamrater och pedagoger. Barnen ges många tillfällen att berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera mm.

Mer än hälften av förskolorna arbetar med "före Bornholmsmodellen" som bas för arbetet med språkutveckling, det sker med hjälp av språklekar, rim och ramsor mm. Förskoleklasserna arbetar sedan många år med Bornholmsmodellen som är ett språkutvecklande material som stödjer barnets kommande läs- och skrivutveckling genom att systematiskt arbeta med deras fonologiska medvetenhet.

När förskolebarnen kommer till förskoleklass är skillnaderna stora på det fonologiska test som görs på hösten. När samma test görs på våren så har skillnaderna minskat betydligt.

Specialpedagogiskt centrum i Danderyd har fått statliga medel från Specialpedagogiska skolmyndigheten för att bygga upp ett språkotek som ska stötta pedagogerna i deras arbete.

Samverkansprojektet mellan förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskola har utarbetat en gemensam matris om vad barn förväntas ha med sig för kompetenser från respektive verksamhet avseende språk och kommunikation.

Ett förbättringsområde som kvarstår är arbetet med flerspråkighet. 61 % av personalen uppger i självvärderingen att de stödjer barn med annat modersmål. Det är viktigt att pedagogerna får den stöttning de behöver för att kunna möta upp barn med annat modersmål och utveckla sitt arbete med flerspråkighet.

Andel föräldrar som instämmer i påståendet *Verksamheten arbetar med att utveckla mitt barns språk* de senaste tre åren:

	2017	2016	2015
Pedagogisk omsorg	96	100	98
Förskola	89	91	90

Resultatmål:

3.4.2.4 Förskolan och pedagogisk omsorg har en pedagogisk dokumentation som visar på barnens utveckling och lärande

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

84 % av pedagogerna i förskolan uppger i självvärderingen *Jag dokumenterar, reflekterar och utvärderar tillsammans med barnen*. Värdet har förbättrats med 5 % sedan föregående år. Många uppger att de prioriterar detta arbete och pedagogerna reflekterar tillsammans för att hitta nya vägar.

91 % av pedagogerna i förskolan uppger i självvärderingen *Vi använder dokumentation för att utveckla verksamheten*. Många av förskolorna behöver utveckla den pedagogiska dokumentationen. I kvalitetsdokumenten uppger förskolorna att de behöver mer tid för reflektion för att utveckla den pedagogiska dokumentationen. Under vintern 2017 och våren 2018 kommer 30 förskollärare erbjudas en 7,5 högskolepoängs kurs i pedagogisk dokumentation.

Alla förskolor och pedagogisk omsorg använder någon form av digitala hjälpmedel som underlättar dokumenterandet och kommunikationen med föräldrarna. Flera har någon form av digital lärportal som de använder för pedagogernas dokumentation och i kommunikationen med föräldrarna. Alla kommunala förskolorna använder Förskoleappen.

I brukarenkäten svarar 88 % av föräldrarna på förskolan, *jag får tydlig information om hur mitt barn utvecklas vilket är en minskning med 2 %*. Dokumentationen på förskolan har utvecklats under flera år men den är fortfarande mer beskrivande än analyserande. I självvärderingen uppger 98 % av personalen på förskolan att de ser till att föräldrarna får tydlig information om hur deras barn utvecklas. Föräldrarna är inte lika nöjda som pedagogerna med den information de får om hur deras barn utvecklas. Pedagogerna behöver utveckla hur de informerar föräldrarna och ta reda på vad föräldrarna saknar i den information de får. Barnen kan förmodligen hjälpa till att synliggöra sitt lärande genom olika typer av dokumentationer och samtal.

Alla förskolor och merparten i pedagogisk omsorg har utvecklingssamtal med föräldrarna och i stort sett all personal i förskolan uppger att de ger föräldrar möjlighet att vara med och diskutera hur deras barn stöds på bästa sätt.

	2017	2016	2015
Pedagogernas självvärdering			
Jagdokumenterar, reflekterar och utvärderar tillsammans med barnen	84	79	78
Vianvänder dokumentation för att utveckla verksamheten	91	91	88
Vi ser till att föräldrarna får tydlig information om hur deras barn utvecklas	98	98	98
Föräldraenkäten			
Jag får tydlig information om hur mitt barn utvecklas	88	90	89

Resultatmål:

3.4.2.5 Barnen känner sig trygga i verksamheten

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

100 % av vårdnadshavarna i pedagogisk omsorg och 97 % i förskolan uppger i kundenkäten; *mitt barn är tryggt på förskolan/familjedaghemmet*. Även pedagogerna upplever att barnen är trygga och att de lägger stor vikt på sitt arbete med att få barnen trygga. Det är fortfarande 3 % av föräldrarna som inte upplever att barnen är trygga och det är en försämring med 1 % från föregående år. Arbetet med att få alla barn trygga måste fortsätta.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Brukarenkät - Mitt barn känner sig trygg (förskola)	98%	97%	100%	100%	100%
Brukarenkät - Mitt barn känner sig trygg (pedagogisk omsorg)	100%	100%	100%	100%	100%

Resultatmål:

3.4.2.6 Förskolan och pedagogisk omsorg i Danderyd använder digitala läroverktyg för att stimulera barnens utveckling

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Alla förskolor och pedagogisk omsorg använder datorn eller lärplattan för att söka kunskap, dokumentera eller kommunicera med föräldrarna. På vissa förskolor och pedagogisk omsorg använder barnen lärplattorna för att tex dokumentera, filma eller spela pedagogiska spel.

Ca 2/3 av förskolorna har skaffat en digital plattform som till exempel Förskoleappen för att enklare kunna kommunicera med föräldrarna och visa upp förskolans verksamhet för föräldrarna med koppling till läroplansmålen.

De flesta förskolor arbetar med att ta fram eller utveckla sin IKT-strategi. Kompetensen är ojämn hos pedagogerna om hur lärplattan kan användas. Det pågår utbildningsinsatser och erfarenhetsutbyte mellan pedagogerna för att få med alla pedagoger i digitaliseringen.

De förskolor som har haft eller har pågående projekt för att öka kompetens och medvetenheten hos pedagogerna om digitala läroverktyg har lyckats väl och har delat med sig av sina erfarenheter till övriga förskolor som varit intresserade.

Resultatmål:

3.4.2.7 Arbetsklimatet i Danderyds förskolor gynnar barnets utveckling och lärande

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

99 % av pedagogerna uppger i självvärderingen att det är god stämning i barngruppen.

100 % av vårdnadshavarna i pedagogisk omsorg och 93 % i förskolan uppger i kundenkäten; *mitt barn har en god arbetsmiljö*. Det är en ökning på 2 % i pedagogisk omsorg och 9 % i förskolan.

Både i förskolan och pedagogisk omsorg lyfter pedagogerna fram vikten av att arbeta i små barngrupper där alla barn kommer till tals.

Andel föräldrar som instämmer i påståendet "Mitt barn har en god arbetsmiljö" de senaste tre åren.

	2017	2016	2015
Pedagogisk omsorg	100	100	98
Förskola	93	93	84

Resultatmål:

3.4.2.8 Förskolan och pedagogisk omsorg i Danderyd stimulerar och utmanar barnens förståelse för naturvetenskap och teknik

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Förskolorna och pedagogisk omsorg har utvecklat sitt arbete med både naturvetenskap och enkel teknik. Det har pågått många projekt som utgått från barnens intressen och där pedagogerna har tillfört nytt material och utmanat barnen att prova sina teorier vilket lett till att de fördjupat sina kunskaper och hållit deras intresse vid liv.

Många förskolor uppger i sina kvalitetsdokument att de vill fortsätta fokusera på naturvetenskap och teknik och att alla pedagoger ska bli intresserade av att utveckla sitt arbete.

Flera förskolor arbetar för att få barnen mer delaktiga i utvärderingarna efter projekten för att öka kvalitén.

Pedagogerna har även arbetat för att ta tillvara vardagssituationerna för att det ska bli enkelt att få till många tillfällen för barnen att lära mer.

Resultatmål:

3.4.2.9 Förskolorna i Danderyd är aktiva inom lärarutbildningen

Bedömning utfall

 Målet är ej uppfyllt

Kommentar

Under året är det färre förskolor som tagit emot studenter. Det beror delvis på att efterfrågan från lärosätena minskat. Det har varit fler studenter som önskat komma närmare sin hemort vilket gjort att de flyttats från Danderyd. Hösten 2016 tog 21 förskolor emot studenter och under hösten 2017 hade det minskat till 17 studenter.

Flera förskollärare har deltagit i handledarutbildningen så förskolorna står väl rustade att ta emot fler förskollärarstudenter.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel förskolor i kommunen som tar emot VFU-studenter.	58%	40%	50%	50%	50%

Inriktningsmål:

3.4.3 I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser

Kostnaden 2016 per inskrivet barn i förskola och pedagogisk omsorg är marginellt lägre än genomsnittet i Stockholms län. (Uppgifter för 2017 är klara först under våren 2018.)

Personaltätheten är något högre än i länet. Det finns flera olika tänkbara förklaringar till kostnadsskillnaderna mellan kommuner, till exempel lokalkostnader och kostnader för särskilt stöd. Förvaltningen har inte utrett orsakerna.

Andelen personal med förskollärlägitimation i förskola är lägre än uppsatt mål men i stort sett jämförbar i länet. Det är dock skillnad mellan kommunala förskolor där 37 % har förskollärarexamen jämfört med 21 % av personalen i de fristående verksamheterna.

Föräldrarna är till stora delar nöjda med verksamheten och valfriheten är hög bland annat till följd av att det finns lediga förskoleplatser i alla kommundelar utom västra Danderyd. Verksamheten får höga betyg i SCB:s medborgarundersökning.

Förvaltningen bedömer att enheternas inre arbete har förbättrats senaste åren men det finns fortfarande delar som kan förbättras. Det systematiska kvalitetsarbetet behöver bli bättre och där är kompetenta, engagerade förskolechefer som leder det pedagogiska arbetet viktiga. Pedagogerna behöver få mer tid till reflektion. Kompetensen behöver öka hos alla pedagogerna avseende jämställdhetsarbetet, digitala lärverktyg, pedagogisk dokumentation, flerspråkighet mm.

Resultatmål:

3.4.3.1 Kostnaden för ett barn i kommunal regi (i förskola) tillhör kommungruppens lägsta.

Bedömning utfall

🟡 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Kostnaden för ett inskrivet Danderydsbarn i förskola (kommunal och fristående) 2016 var 140 400 kr, genomsnittet i Stockholms län var 142 000 kronor. Kostnaden för ett inskrivet Danderyds-barn i pedagogisk omsorg 2016 var betydligt lägre jämfört med genomsnittet i länet,

102 500 kr jämfört med 128 800 kr i Stockholms län.

3.4.4 Barn i behov av särskilt stöd i förskola och pedagogisk omsorg

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans än andra ska få det utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Det ska ske genom att verksamheten anpassar lärmiljön för alla barn. Förskolorna har fått stöd från specialpedagog, förskolepsykolog och talpedagog för att hitta strategier och metoder för hur de på bästa sätt kan anpassa lokaler, rutiner och förhållningssätt så barnen får sina behov tillgodosedda. Pedagogerna kartlägger barnens vardag och upprättar därefter en handlingsplan. Om verksamheten ser behov av extra resurser trots sina anpassningar ansöker de om ett tilläggsbelopp hos förvaltningen.

Tilläggsbeloppet söks som regel för ett läsår. Förskolorna använder oftast tilläggsbeloppet till att öka personaltätheten så att barnen kan delas upp i mindre grupper där de ges möjlighet att få extra stöd delar av dagen. Många förskolor arbetar med bildstöd som är bra för alla barn men en förutsättning för vissa barn.

De tilläggsbelopp som beviljats för ett läsår följs regelmässigt upp i slutet av höstterminen varje år. 65 % av de barn som beviljats tilläggsbelopp har koncentrationssvårigheter, svårt med impulskontrollen, svårt vid övergångarna från en aktivitet till en annan mm. Dessa svårigheter har ofta sin grund i neuropsykiatriskt beskrivna hinder. 70 % av dessa barn är pojkar och 30 % flickor.

35 % av barnen har medicinska orsaker; det kan vara rörelsenedsättning eller funktionsnedsättningar rörande diabetes, epilepsi, syn eller hörsel. 10 % har en språkstörning och de får stöd att utveckla sitt språk utifrån sina särskilda svårigheter.

Inför övergången från förskolan till skolan initierar förskolan ett överlämningsamtal med skolan tillsammans med föräldrarna för att ge barnet en så bra start som möjligt i skolan.

Antalet beviljade tilläggsbelopp har minskat under flera år. Däremot är det fler av barnen som har större behov än tidigare. Kommunen har inga egna specialförskolor så fyra barn har haft placering i specialförskola i Täby.

Nedan redovisas antal barn som har beviljats tilläggsbelopp av förvaltningen.

	Utfall 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Barn med individuella stödresurser i kommunala förskolor	22	24	26	26
Barn med individuella stödresurser i fristående förskolor och pedagogisk omsorg	24	25	25	28
Externt placerade förskolebarn	4	3	4	4
Summa	50	52	55	58

3.4.5 Resultat av tillsyn av förskolor och pedagogisk omsorg 2017

Förvaltningen har skickat ut en tillsynsenkät till alla förskolor och pedagogisk omsorg. Enkäterna har analyserats och vissa enheter har fått återkoppling på sådant som behöver åtgärdas i två fall har det lett till föreläggande.

Under året har förvaltningen gjort verksamhetsbesök i pedagogisk omsorg samt uppföljningar i de

förskolor som hade våga visa observationer under år 2016. Förskolorna behövde fortsatt arbeta med förbättringsområden som avser digitalisering, barns inflytande och medverkan i den pedagogiska dokumentationen. Även genusperspektivet och flerspråkighet behövde vissa förskolor fortsätta arbeta med.

Det har inkommit sju klagomål från vårdnadshavare som förvaltningen har följt upp med samtal och verksamhetsbesök. Det har i flera fall lett till att förskolan har förtydligat sina rutiner efter klagomålen.

3.4.6 Genomförda Våga Visa-undersökningar 2017

Förskolorna Sättra Äng, Villa Solvi, Krubban, Enebo, Nora herrgård, Svea Montessoriförskola och Svalans Montessoriförskolor har observerats under året.

Varje förskola besöktes av två observatörer under två-tre dagar. Under dessa dagar genomfördes intervjuer med förskolechef och pedagoger. Observatörerna observerade flera av förskolans aktiviteter såsom arbetspass, rutinsituationer, samlingar och utevistelse. Observatörerna har gjort en rapport som överlämnats till kommunen och förskolan. Förskolan har gjort eller kommer göra en handlingsplan utifrån förbättringsområdena i rapporten. Förvaltningen gör en uppföljning inom ett år.

3.5 Utmaningar inför framtiden

- Implementera förskolans läroplan som ska revideras 2018. Det innebär bland annat digitalisering, undervisningen som ska utföras av förskollärare mm.
- Ge alla barn i Danderyds förskolor samma förutsättningar för lärande. Det görs bland annat genom att pedagogerna ges möjlighet och uppmuntras att nyttja SPEC Danderyds kompetens, nätverk och utbildningar.
- Öka andelen legitimerade förskollärare. Fortsätta satsningen med att utbilda barnskötare till förskollärare.
- Förskolechefer ges förutsättningar av huvudmannen att vara aktiva och engagerade pedagogiska ledare.
- Möjliggöra fler planeringsdagar för förskolorna för att arbeta med förskolans läroplansuppdrag.
- Förbättra övergångar mellan förskola och skola.

3.6 Prestationer och nyckeltal

Förskola	2016	2015	2014	2013
Kostnader förskola				
Kostnad förskola (kommunal och fristående förskolor), kronor per inskrivet barn				
Danderyd	140 400	131 900	121 600	122 500
Stockholms län	142 000	138 100	131 800	126 300
Personal förskola				
Inskrivna barn per årsarbetare, kommunal förskola				
Danderyd	Uppgift saknas	5,1	5,2	5,3
Stockholms län	5,4	5,4	5,5	5,5
Inskrivna barn per årsarbetare, fristående förskola				
Danderyd	4,9	5,1	4,9	5,1
Stockholms län	5,2	5,3	5,4	5,5
Anställda, andel (%) årsarbetare med förskollärarlegitimation, kommunal förskola (från och med 2016)				

Förskola	2016	2015	2014	2013
Danderyd	37			
Stockholms län	30			
Anställda, andel (%) årsarbetare med förskollärlärolegitimation, fristående förskola (från och med 2016)				
Danderyd	21			
Stockholms län	23			
Kostnader pedagogisk omsorg				
Kostnad pedagogisk omsorg, kr per inskrivet barn				
Danderyd	102 500	98 800	107 200	93 600
Stockholms län	128 800	123 900	119 700	103 400

Uppgifter för 2017 publiceras löpande under våren 2018 med start i mars.

4 Grundskola, förskoleklass och fritidshem

4.1 Inledning

Grundskolans verksamhet bedrivs i Danderyd av elva kommunala grundskolor och fem fristående. Cirka 5 200 Danderydsungdomar är inskrivna i förskoleklass och grundskola. Andelen elever i fristående verksamhet är 25 procent. Andel barn som är folkbokförda i Danderyds kommun men som går i skola i annan kommun eller utomlands är 7 procent.

Verksamheten i Danderyds grundskolor är av hög kvalitet. Eleverna är motiverade och vårdnadshavarna ofta välutbildade vilket ger bra förutsättningar för att bedriva undervisning. Alla skolor bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och fokus ligger på att förbättra resultaten för alla elever. Ekonomin är generellt god eftersom skolorna är välfyllda och huvudmannen följer målet att ha en kostnadseffektiv verksamhet. Verksamheten växer då det sker inflyttning i kommunen och behovet av nya skolplatser är stort främst i västra Danderyd men även i Enebyberg och Stocksund där paviljonger måste ersättas med permanenta skollokaler.

De fristående skolorna deltar i förvaltningens undersökningar och systematiska kvalitetsarbete. Alla mål redovisas ur ett helhetsperspektiv dvs både fristående och kommunala. I november 2017 tillträdde en ny verksamhetschef för de kommunala skolorna som även benämns som verksamhet i egen regi.

4.2 Periodens resultat

4.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	28,3	30,8	2,5
Verksamhetens kostnader	538,9	547,1	-8,2
Nettokostnader	-510,6	-516,3	-5,7

4.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	28 321	538 952	-510 631	30 774	547 112	-516 338	2 453	-8 160	-5 707
Totalt	28 321	538 952	-510 631	30 774	547 112	-516 338	2 453	-8 160	-5 707

Antalet inskrivna barn i grundskola och förskoleklass var enligt budget, 5 239 st.

Antalet inskrivna barn på fritidshemmen har ökat successivt de senaste åren. Det är huvudsakligen de äldre barnen som är inskrivna allt längre, 10-12-åringar som går i årskurs 4-6. Budgeten baseras på att det är 33 procent (av antalet folkbokförda 10-12-åringar) inskrivna, 567 st. Förändringen de senaste åren har dock varit att mer än 40 procent är inskrivna. Utfallet för 2017 blev 697 st, alltså 130 st fler vilket ger underskott på 1,4 miljoner kronor.

Gällande nyanlända elever så erhåller skolorna en extra skolpeng under deras första skolår i Sverige

- Första skolåret får skolorna en hel extra skolpeng
- Andra skolåret är det en halv extra skolpeng

- För skolår 3 och 4 finns möjligheter att söka utifrån behov

Kommunen erhåller statsbidrag för asylsökande elever i grundskolan. Skolgång för nyanlända som fått permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd finansierar kommunen själv. I budget är det räknat på 25 asylsökande elever i grundskolan, pengar alltså motsvarande 25 extra skolpengar.

Under första halvåret var det 11 st asylsökande och i genomsnitt 21 nyanlända med uppehållstillstånd (10 som går sitt första skolår i Sverige och 11 andra skolåret). Under andra halvåret var det 4 st asylsökande och i genomsnitt 33 nyanlända med uppehållstillstånd (17 första skolåret och 16 andra skolåret). Eleverna är spridda på många skolor i kommunen och det är en ganska jämn åldersmässig fördelning.

Utfallet för den extra skolpengen (nyanländaresurs) var 1,8 miljoner kronor. Kostnaden är 0,4 miljoner lägre jämfört med budget. Statsbidragsintäkterna blev också lite lägre än budgeterat då antalet asylsökande tycks minska något.

Kostnaderna för modersmål och studiehandledning för förvaltningen är motsvarande intäkter för enheten för flerspråkighet (placerad på Kevingeskolan). Enheten ser en fortsatt ökning av antalet elever som får modersmålsundervisning och studiehandledning på olika språk. Enheten drivs av egen regi på uppdrag av beställaren som också finansierar verksamheten. Det fasta ersättningsbelopp som avtalades om vid starten 2016 täcker inte de löpande kostnaderna, bland annat på grund av fler elever än beräknat och att nuvarande systemstöd för uppföljning/planering behöver utvecklas vidare. Enhetens underskott på 1,9 miljoner kronor för 2017 täcks av nämnden.

Kostnaderna för särskilt stöd överskrids. För grundskola är underskottet 3,7 miljoner kronor, förskoleklass -0,3 och fritidshemmen -1,4 miljoner kronor. Orsaken beror främst på ökat antal elever som beviljats tilläggsbelopp eller verksamhetsstöd. Skolorna har under flera år lämnat in allt fler ansökningar, i huvudsak är det de kommunala skolorna som stått för ökningen. Ett arbete med att förändra rutinerna för erhållande om extra resurser för elever i behov av särskilt stöd har påbörjats på förvaltningen under vintern 2017 och fortsätter 2018. Det arbete som SPEC Danderyd har arbetat med skolorna gällande kartläggningar, framtagande av åtgärdsprogram, verksamhetsanpassning och utbildning av elevassistenter återspeglas inte i ansökningarna om tilläggsbelopp och verksamhetsstöd. Vi behöver ta ett omtag på organisatorisk nivå och vidare analysera orsakerna till denna ökning och arbeta med förslag till förbättrade åtgärder och förhållningssätt.

Vidareutbildning av personal till fritidspedagoger i fritidshemmen har inte fått tillräckligt antal sökande. Utfallet var därför ett överskott på 0,9 miljoner kronor.

Kostnaderna för skolskjuts blev 0,4 miljoner kronor högre än budgeterat. Det är främst ett dyrare avtal från och med de sista månaderna som gör att kostnaderna ökar, ett avtal som även gäller 2018.

Intäkterna från föräldraavgifter och statsbidrag för maxtaxa var enligt budget då hänsyn tas till såväl förskolorna som fritidshemmen.

Utöver detta fanns mindre avvikelser.

4.3 Viktiga händelser i verksamheten

Samverkansprojektet med grundskolor och förskolor i de fyra kommundelarna fortsatte under våren med Ann S Pihlgren som workshopledare. Projektets första del handlade om barnets språkutveckling och att skapa en gemensam syn på de kompetenser som varje barn ska ha med sig från förskola till förskoleklass och från förskoleklass till årskurs 1. I projektet har pedagogisk personal från förskoleklass, fritidshem samt årskurs 1 deltagit från alla skolor i kommunen. Nästa del som påbörjats handlar om matematik. Arbetet stannade tyvärr av under hösten 2017 men ett

omtag görs under 2018.

Utbildningsnämnden beslutade att med socialnämnden införa ett gemensamt skolnärvaroteam med personal från bildnings- och omsorgsförvaltningen samt socialkontoret. Syftet med teamet är att ge skolorna stöd i arbetet med elever med mycket hög frånvaro. Läs mer om skolnärvaroteamets arbete under "Övrig verksamhet" sist i verksamhetsberättelsen.

4.4 Redovisning av mål (helår)

Inriktningsmål:

4.4.1 Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja förskoleklass och grundskola där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning och driftsform.

I kommunen finns 16 skolor från förskoleklass till och med årskurs 9. Elva av dessa är kommunala och fem är fristående. I kommunen finns också en internationell skola som inte följer svensk läroplan. Det finns flera profiler; språk, naturorientering, Montessori samt flera olika fördjupningsämnen. Sedan 2012 finns riksrekryterande profilklasser (åk 7-9) för matematik på Mörbyskolan samt musik och engelska på Viktor Rydbergs samskola. Det finns också möjligheter att välja skola utanför kommunen och ta med sig skolpengen dit. Det gäller även för utlandsskolor som är godkända av Skolverket.

I skolvalet 2017 fick 30 elever av 500 som gjorde skolvalet, motsvarande 6 %, inte sitt förstahandsval. I förskoleklass var det 98 % som fick sitt förstahandsval. Gällande elever som söker till högstadiet är det främst Fribergaskolan som inte kan ta emot alla förstahandssökanden.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Enkät till vårdnadshavare: Det finns tillräckligt många grundskolor att välja mellan i kommunen	79%	84%	85%	85%	85%
Andel elever som får sitt förstahandsval	97%	97%	99%	99%	99%

Inriktningsmål:

4.4.2 I Danderyd ges varje elev i grundskolan, förskoleklass och fritidshem möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.

Förutsättningarna för eleverna i Danderyds skolor att utvecklas är goda. Flertalet av lärarna är behöriga med stort engagemang för sina elever. Skolorna lyckas skapa en trygg miljö och har strategier för att lösa de problem som uppkommer.

Tryggheten i skolan är beroende av en god och tillgänglig arbetsmiljö där personal och elever kan fokusera på undervisning och kunskapsutveckling. Tillgänglighet innebär att elevens arbetsmiljö ska uppfylla de fysiska, sociala och pedagogiska förutsättningar som krävs för att undervisningen ska vara utvecklande. Nästan alla skolorna arbetar idag med Specialpedagogiska skolmyndighetens kartläggningsverktyg för att identifiera förbättringsområden.

SPEC Danderyd erbjuder ett nätverk för specialpedagoger där erfarenhetsutbyte och

kompetensutveckling bidrar till varje skolas utvecklingsarbete. De tillhandahåller också verktyg för personalen att anpassa sina undervisningsmetoder och till elever i behov av extra stöd som tex inlästa läromedel.

Resultaten från enkäten till vårdnadshavare och elever som genomförs kvartal 1 visar att andelen som anser att eleverna är trygga i skolan och att det är en bra arbetsmiljö har minskat. Trenden är generell även om vissa enheter visar större skillnader än andra. De skolor som fått stor negativ förändring arbetar aktivt för att förbättra tryggheten. En del skolor har egna trygghetsenkäter där de följer resultaten flera gånger per år. Med anledning av händelser i verksamheterna under året har det riktats ett fokus på arbetet med trygghet och likabehandling. Något som följs upp på flera nivåer.

Även frågan om arbetsklimatet har fått sämre resultat totalt i kommunen. Men här är trenden inte entydig utan flera skolor har förbättrat sitt resultat.

Fritidshemmens och förskoleklassens bidrag till undervisningen är under utveckling. De nya kapitlen i läroplanen ger tydligare ledning för verksamheterna. Andelen högskoleutbildad personal i fritidshemmen är inte i önskad nivå. Det är svårt med rekrytering och utbildningsnämndens stöd till skolorna för att ge medarbetare högskoleutbildning behövs. Förskoleklasserna har en behörig förskollärare som ansvarar för undervisningen.

Många skolor har ganska trånga lokaler utifrån antalet inskrivna elever. Det innebär många gånger att skolorna inte fullt ut kan erbjuda utrymmen såsom gruppum för att bättre och enklare möta elevernas behov. Tre skolor har idag paviljonger, med tidsbegränsat bygglov, eftersom antalet elever ökat.

Resultatmål:

4.4.2.1 *Eleverna känner sig trygga i verksamheten*

Bedömning utfall

🟡 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Målsättningen med 100% trygga elever i skola och fritidshem är högt ställt men det är i enlighet med skollagen. Alla skolor arbetar kontinuerligt för att skapa en trygg miljö, dels genom att förankra skolans värdegrund hos alla men också genom den dagliga rutinen i klassrum och på skolgårdar. Kommunikation med vårdnadshavare har även identifierats som en viktig del i trygghetsarbetet.

Nöjdhetsgraden har sjunkit sedan 2016. Andelen som inte instämmer alls, dvs ger det sämsta omdömet, har sammantaget ökat med en procentenhet för nyckeltalet trygg i verksamheten.

Trenden med sjunkande värden gäller både de fristående och kommunala skolorna och nästan alla skolor.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Enkät till vårdnadshavare: Mitt barn känner sig trygg i skolan	94%	93%	100%	100%	100%
Elevenkät: Jag känner mig trygg i skolan	94%	90%	100%	100%	100%
Elevenkät: Jag känner mig trygg på fritidshemmet	95%	90%	100%	100%	100%

Resultatmål:

4.4.2.2 Arbetsklimatet i Danderyds skolor gynnar elevens utveckling och lärande

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Det är en god arbetsmiljö i Danderyds skolor men vårdnadshavare och elever har också högt ställda krav. Skolorna arbetar för att skapa denna goda miljö dels med värdegrundsfrågor men också genom att öka den pedagogiska tillgängligheten för alla elever. Den pedagogiska tillgängligheten innebär att undervisningen genomförs så att alla elever vet vad de ska göra samt har de verktyg de behöver. En viktig faktor för hur väl en elev lyckas är lärarnas förväntningar på eleverna.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Elevenkät: Jag kan fokusera på skolarbetet under lektionerna.	85%	80%	90%	90%	90%
Kartläggning av tillgänglighet ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete	Delvis	Delvis	Ja	Ja	Ja
Enkät till vårdnadshavare: Mitt barn kan fokusera på skolarbetet under lektionerna/mitt barn har en god arbetsmiljö i skolan	83%	79%	85%	85%	85%

Resultatmål:

4.4.2.3 Vårdnadshavare och elever får tydlig information om hur eleven utvecklas

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Alla skolor arbetar strukturerat för att informationen ska nå vårdnadshavarna. De har tydliga arbetsrutiner och strategier. Många skolor reflekterar över hur de kan nå fram i än högre grad än nu. Information till eleverna är i allra högsta grad en fråga om hur den enskilde läraren genomför sitt uppdrag.

Alla skolorna har som prioriterat område att eleverna inte bara ska få information utan också vara delaktiga i sitt eget lärande. På så sätt kan flera mål nås - eleven vet vad den ska kunna, kan ta ansvar för sin utveckling samt uppleva att skolverksamheten är stimulerande.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Enkät till vårdnadshavare: Skolan har informerat om läroplanen och annat som styr skolan	85%	83%	91%	85%	85%
Elevenkät: Jag vet vad jag ska kunna för att nå kunskapskraven i de olika ämnena	80%	80%	85%	90%	90%

Resultatmål:

4.4.2.4 Skolorna i Danderyd stimulerar och utmanar elevens språkliga förmåga

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Läsförmågan och läsförståelsen är en förutsättning för att nå alla kunskapsmål. Resultaten för ämnesproven i åk 3 visar att vi behöver fortsätta att jobba vidare och utmana elevernas språkliga förmåga.

Identifiering av de elever som behöver extra stimulans sker genom diagnosverktyg som dels tillhandahålls av förvaltningen. Skolverkets bedömningsstöd är obligatoriskt i årskurs 1 och de nationella proven i årskurserna 3, 6 och 9 ger information om hur skolorna lyckats.

De elever som behöver stöd får det t.ex. genom inlästa läromedel och pedagogerna har tillgång till kompetensutveckling, stöd och verktyg som tillhandahålls av SPEC Danderyd för att förbättra undervisningen.

Över lag arbetar alla skolor i kommunen för att stärka eleverna språkliga förmåga. Skolbiblioteken är en viktig del men också att arbeta med läsning och textförståelse i samtliga ämnen.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel elever i årskurs 3 som klarar kunskapsnivån på ämnesproven i svenska	90%	88%	99%	95%	95%
Andel elever i årskurs 6 som klarar kunskapsnivån på ämnesproven i svenska	99%	98%	95%	95%	95%

Resultatmål:

4.4.2.5 Skolorna i Danderyd stimulerar och utmanar elevernas matematiska tänkande

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Resultatet för årskurs 3 har förbättrats jämfört med föregående år.

Nivåerna ligger över resultaten för riket som helhet. Alla lärare i de kommunala skolorna har deltagit i kompetensutvecklingsinsatsen matematiklyftet och på ett flertal skolor har man redan börjat arbeta med ökad digitalisering och programmering som är nyheter i läroplanen och inom matematikområdet.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel elever i årskurs 3 som klarar kunskapsnivån på det nationella proven i matematik	79%	84%	97%	95%	95%
Andel elever i årskurs 6 som klarar kunskapsnivån på det nationella proven i matematik	99%	98,2%	99%	99%	99%

Resultatmål:

4.4.2.6 Skolorna i Danderyd arbetar aktivt med att förebygga skillnader i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

De flesta skolor har idag en hög medvetenhet om att ett normkritiskt förhållningssätt hos pedagogerna är nödvändigt för att ge alla elever samma förutsättningar för ett optimalt lärande. Majoriteten av skolorna tittar på skillnader i kunskapsresultat med avseende på gender men analysen och strategier för förändring brister hos många.

Gällande ansökningar om särskilt stöd är pojkar överrepresenterade i gruppen, något som gäller även på nationell nivå.

Av samtliga elever i Danderyds skolor åk 1-9 är 48% flickor.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Elevenkät: Flickor och pojkar behandlas lika av lärarna	77%	67%	85%	86%	86%

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Skolorna analyserar skillnader i kunskapsresultat	80%	80%	100%	100%	100%

Resultatmål:

4.4.2.7 Fritidshemmet stimulerar elevernas utveckling och lärande.

Bedömning utfall

🟡 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Fritidshemmets verksamhet är hos majoriteten av skolorna ett prioriterat område. Den nya delen i läroplanen som handlar om fritidshemmets verksamhet ger skolläringarna ett bra verktyg för förbättringsarbetet och något vi kommer att följa upp nästa år.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Enkät till vårdnadshavare: Fritidshemmets verksamhet är stimulerande och utvecklande för mitt barn	85%	82%	93%	90%	90%
Elevenkät: Jag får prova på att göra olika saker	92%	90%	100%	100%	100%

Resultatmål:

4.4.2.8 Lärarna har hög pedagogisk kompetens

Bedömning utfall

🟡 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Behörigheten hos lärarna är hög. Det finns en behörig lärare i varje förskoleklass men målet om 50% högskoleutbildade pedagoger på fritidshemmet nås inte. För att kunna utveckla fritidshemmets verksamhet behövs utbildade fritidspedagoger.

Uppgifter för 2017 redovisas under 2018.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel personal på fritidshem med högskoleutbildning mot fritidshem	24%		50%	50%	50%

Resultatmål:

4.4.2.9 Skolorna i Danderyd är aktiva inom lärarutbildningen

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Av de 16 grundskolorna i Danderyds kommun hade 14 aktiva studenter under 2017. Över 70 studenter var ute på praktik i våra skolor under året.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel skolor i kommunen som tar emot VFU-studenter	81%	87%	90%	90%	90%

Inriktningsmål:

4.4.3 Grundskolorna i Danderyd har studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass.

Resultaten för eleverna i Danderyds skolor ligger på en konstant hög nivå. Meritvärdena för åk 9 ökar något i jämförelse med förra året förutom på en av skolorna. Resultatmässigt närmar sig alla skolor varandra. På samtliga skolor sjunker andel pojkar som nått kunskapskraven i alla ämnen och precis som på nationell nivå ligger flickornas resultat högre än pojkarnas.

Resultatmål:

4.4.3.1 Eleverna i Danderyds skolor har ett genomsnittligt meritvärde som är bland de högsta i Sverige

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Meritvärdena är kvar på samma höga nivå som föregående läsår, 272,4, vilket är de högsta i landet.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Meritvärde i årskurs 9, genomsnitt (kommunala och fristående skolor i Danderyd oavsett var eleverna bor, lägeskommun)	268	272,4	262	262	263

Resultatmål:

4.4.3.2 Det är en hög andel elever som går ut årskurs 9 och är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

96,1 procent är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram. Det är en hög andel men den når inte riktigt målnivån.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel elever som fått minst betyget E i alla ämnen	96,4%	92,8%	99%	99%	99%
Elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, (kommunala och fristående skolor i Danderyd oavsett var eleven bor, lägeskommun)	99%	96%	99%	99%	99%

Resultatmål:

4.4.3.3 Eleverna i Danderyds skolor lyckas väl i de nationella proven

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Resultaten på de nationella proven är fortsatt hög i kommunens skolor.

Inriktningsmål:

4.4.4 I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser

Nyckeltalen från delårsbokslutet och denna årsredovisning visar bland annat på mycket höga betyg och andel som blir behöriga till gymnasieskolans olika program. Kostnaderna för grundskolan har ökat betydligt mer i Danderyd jämfört med genomsnittet i Stockholms län de senaste åren. Kostnadsläget 2016 i Danderyd är nu samma som genomsnittet i länet. Orsakerna behöver analyseras noggrannare. (Uppgifter för 2017 publiceras löpande under våren 2018).

Vidare är det förhållandevis hög kompetens bland personalen och hög andel av elever som klarar kunskapskraven i årskurserna 3, 6 och 9.

Meritvärdet i årskurs 9 är i topp i landet, 2017 var värdet högst bland Sveriges kommuner. I öppna jämförelser används en modell som tar hänsyn till elevernas och föräldrarnas socioekonomiska förutsättningar och då blir Danderyds resultat plats 17 av landets 290 kommuner. Verksamheten får höga betyg i SCB:s medborgarundersökning.

Förvaltningen bedömer att målet om kostnadseffektivitet är hög och därmed uppfyllt. Till stora delar beror det på skickliga skolledare, pedagoger, elevunderlaget och effektivt utnyttjade lokaler.

Resultatmål:

4.4.4.1 Kostnaden per elev i kommunal regi (i grundskola) tillhör kommungruppens lägsta.

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Kostnaderna per elev i grundskola (kommunala och fristående skolor, samtliga Danderyds-elever oavsett skola) är lika i Danderyd som genomsnittet i Stockholms län, 100 200 kr per elev och år. Kostnaderna för förskoleklass är dock lägre jämfört med genomsnittet i länet, 38 600 kr per elev och år jämfört med 54 800 kr i länet.

4.4.5 Elever i behov av särskilt stöd i grundskola, förskoleklass och fritidshem

Några skolor i kommunen erbjuder särskilt stöd till vissa specifika behov som en grupp elever uppvisar (inom autismspektrum eller språkstörning). Söktrycket till dessa skolor och grupper med inriktning autism och språk ökar nu successivt och de har inte längre möjlighet att ta emot nya elever från andra kommuner.

Stödinsats	Utfall 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Elever med stödresurs i grundskola	125	117	109	84
Elever i kommunövergripande verksamhet	45	35	31	34
Interkommunala placeringar	18	15	16	16
Totalt antal elever som erhållit särskilt stöd i grundskola	188	167	156	133

Särskilda stödinsatser

Antalet elever som beviljats extraordinärt stöd är i stigande. I proportion till det totala antalet elever sker en successiv ökning från 2014 (2.6%) till årets prognos (3.3%). Lågstadieandelen av elever med stödresurs i grundskola ökar och utgör ca 50%. Alla resultatenheter F-6 i kommunen har fler elever med stödresurs 2017 än 2014. Antalet elever med individuell stödresurs på högstadieskolorna varierar mer upp och ner över dessa år. Skolor utanför kommunen är sparsamt representerade. Om stödbehoven kvarstår från lågstadiet väntas en fortsatt ökning av ansökningar de kommande åren. Ett ökat antal elever i s k resursklass kan observeras. Orsaken till nämnda ökning är inte analyserad. Däremot har det varit stort fokus på att tidiga insatser är bra vilket innebär att om ökningen gällande stödresurser i lågstadiet innebär minskade resurser längre upp i

åldrarna så är det en positiv utveckling. Dock är det för tidigt att dra sådana slutsatser. Det är bekymmersamt att skolorna inte kan ge särskilt stöd inom befintlig ram.

De tilläggsbelopp som beviljats för ett läsår följs regelmässigt upp i slutet av höstterminen varje år. Under 2017 har denna uppföljning inte genomförts utan den sker i början av 2018. Omkring 10% av de som beviljats tilläggsbelopp (eller verksamhetsstöd) fick detta i huvudsak av medicinska orsaker. Det kan röra sig om funktionsnedsättningar gällande till exempel hörsel eller syn. Även andra medicinska orsaker som diabetes återfinns här. Åtgärderna tar då ofta sin utgångspunkt i olika stödjande insatser i samband med funktionsnedsättningen. Dessa elever får sällan problem med att uppnå kunskapsmålen i läroplanen eller de kunskapskrav som lägst ska uppnås.

Ett dussintal elever har så allvarlig språkstörning att denna mer eller mindre kraftfullt påverkar förutsättningarna för inläring. Insatserna i de fallen rör i huvudsak olika specialpedagogiska/logopediska åtgärder. Med den hjälpen när dessa elever kunskapskraven eller är på väg att uppnå dessa.

De återstående eleverna (ca 80 % av de med tilläggsbelopp) har svårigheter som i mer eller mindre uttalad form har sin grund i neuropsykiatriskt beskrivna hinder i kunskapsinhämtandet. I vilken utsträckning som dessa elever når kunskapskraven är inte möjligt att uttala sig om, speciellt om de inte går i en årskurs där kunskapskraven är specificerade. I de speciella sk. resursklasserna når eleverna i allmänhet behörighet till gymnasieskolan.

Fritidshem	Utfall 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Elever med särskilt stöd i fritidshem	78	75	70	48

4.4.6 Skolpliktsbevakning

För att säkerställa att alla i Danderyd folkbokförda skolpliktiga elever har en skolplacering tillämpas en manual för att hantera de elever vars skolplacering inte framgår av elevregistret Extens. Däri ingår telefon- och mailkontakter, innan brev skickas till vårdnadshavaren. De allra flesta elever som ursprungligen kommer upp på efterforskningslistan har kunnat avföras, t ex för att de går i skola i utlandet, eller på gymnasiet.

Vid läsårsslutet 2017 kvarstod färre än 10 elever utan känd skolplacering, vilka inte heller har besvarat förvaltningens förfrågningar. Förvaltningen gör dock bedömningen att nära nog ingen av dessa föranleder oro för att skolgången inte skulle vara ordnad, antingen utomlands, eller vid skyddad adress i skola på hemlig ort.

4.4.7 Modersmålsundervisning och studiehandledning

Inom kommunen	Utfall hösttermin 2017	Utfall läsår 2016/17	Utfall läsår 2015/16	Utfall läsår 2014/15
Modersmålsundervisning				
Antal elever	450	394	350	339
Antal språk	17	15	16	16
Studiehandledning				
Antal elever	123	90	53	28
Antal språk	16	17	16	12

Modersmål och studiehandledning

Ovanstående tabell omfattar både grundskola och gymnasieskola för skolor inom Danderyd. Det har varit en kraftig ökning under de senaste åren.

Elever med skolgång i annan kommun tillkommer. Engelska dominerar fortfarande stort bland de

15 språken och omfattar knappt en tredjedel av eleverna. Därefter i storlek följer persiska/dari, ryska och arabiska. Modersmålet utgör en del av studieplanen för de som är berättigade till den undervisningen. Studiehandedning är en del av särskilt stöd, vilket är behovsprövat. Tilldelningen är styrd schablonmässigt för den första tiden eleven är i Sverige, men kan efter särskild ansökan från rektor utökas. Organiseringen av studiehandedningen ute på skolor kan behöva att förtydligas och analyseras.

Betyg i modersmål

Gällande betyg i modersmål har Enheten för flerspråkighet under detta läsår börjat samla in statistik mer systematiskt över både måluppfyllelse och betyg för de senare åren. Systemet för dokumentation av detta behöver förbättras, så att uppgifterna lättare kan följas och bearbetas. De allra flesta elever som läser modersmål i de senare åren får betyg i ämnet, i övervägande del inom spannet A-C. I några fall har inget betyg kunnat sättas då eleven inte varit närvarande i tillräckligt stor utsträckning. Något fall handlar om att eleven inte har tillräckligt med kunskaper för att kunna nå målen för lägst E. Detta behöver dokumenteras bättre och framför allt skapas bättre rutiner för att sätta in det stöd som behövs för att eleverna ska kunna nå lägst godkänt. Lärarna menar också att en del av eleverna hoppar av modersmål om de inte får det betyg som de önskar eller förväntar sig att få.

Nyanlända

39 elever var nyanlända till grundskolan under läsåret 2016/17. 12 av dessa hade engelska som studiehandedningsspråk (ingen av dessa på högstadiet). Sju av de 39 var högstadieelever.

Danderyds gymnasiums språkintröduktion med 40 platser fylldes under läsåret, 17 av dessa hemmahörande i Danderyd, resten från andra kommuner. Enheten för flerspråkighet tillhandahöll studiehandedare företrädesvis i persiska till eleverna. På motsvarande sätt fick Danderyds elever som hade sin skolgång i annan kommun studiehandedning därifrån.

4.5 Utmaningar inför framtiden

- Identifiera åtgärder så att eleverna kan prestera ännu bättre utifrån sina förutsättningar
- Ge alla barn i Danderyds skolor samma förutsättningar för lärande. Det görs bland annat genom att ge möjlighet till och uppmuntra att nyttja SPEC Danderyds kompetens och utbildningar. Vidare ge samma förutsättningar för lärande genom att få tillgång till webbaserade hjälpmedel som inlästa läromedel, rättstavning etc.
- Bevakning av antal skolplatser totalt med avseende på planerad befolkningsökning.
- Ge grundskolorna ge förutsättningar att ta hand om nyanlända elever.
- Följa upp att skolorna har implementerat de nya läroplansdelarna för förskoleklass och fritidshem samt obligatoriskt kartläggningmaterial för barn i förskoleklass.
- Följa upp implementering av förändrade styrdokument gällande digital kompetens och programmering.
- Öka andelen högskoleutbildad personal på fritidshem (grundlärare med inriktning mot fritidshem) genom utbildningsinsatser.
- Förbättra övergångar mellan förskola och skola.

4.6 Prestationer och nyckeltal

Förskoleklass

Förskoleklass	2017	2016	2015	2014
Kostnader				

Förskoleklass	2017	2016	2015	2014
Kostnad förskoleklass hemkommun (samtliga Danderyds-elever oavsett skola), kronor per elev				
Danderyd		38 600	38 300	33 700
Stockholms län		54 800	54 600	53 200
Personal				
Lärartäthet i förskoleklass, antal elever per lärare, heltidstjänst (kommunala och fristående skolor)				
Danderyd			14,4	19,3
Stockholms län			16,9	16,9
Årsarbetare i förskoleklass, andel (%) i kommunal skola med lärar-, fritidspedagog- eller förskolläraexamen				
Danderyd			56,8	65,6
Stockholms län			72,2	70,5

Uppgifter för 2017 publiceras löpande under våren 2018.

Grundskola

Grundskola	2017	2016	2015	2014
Kostnader				
Kostnad grundskola per elev, kommunala och fristående skolor (samtliga Danderyds-elever oavsett skola, hemkommun)				
Danderyd		100 200	92 800	87 900
Stockholms län		100 200	95 600	94 000
Resultat				
Meritvärdet i årskurs 9, genomsnitt, samtliga Danderyds-elever oavsett skola, hemkommun (17 ämnen)				
Danderyd	271	272	264	Uppgift saknas
Stockholms län	244	244	238	Uppgift saknas
Meritvärde i årskurs 9, genomsnitt, kommunala skolor i Danderyd oavsett var eleverna bor, lägeskommun (17 ämnen)				
Danderyd	267	265	259	Uppgift saknas
Stockholms län	233	237	231	Uppgift saknas
Meritvärde i årskurs 9, genomsnitt, fristående skolor i Danderyd oavsett var eleverna bor, lägeskommun (17 ämnen)				
Danderyd	276	274	260	Uppgift saknas
Stockholms län	257	254	248	Uppgift saknas
Personal				
Antal elever per lärare (årsarbetare) i grundskola, samtliga kommunala skolor i Danderyd				
Danderyd		14,3	14,1	14,2
Stockholms län		13,1	13,4	13,2
Antal elever per lärare (årsarbetare) i grundskola, samtliga fristående skolor i Danderyd				
Danderyd		14,6	10,4	11,9
Stockholms län		14,5	13,9	13,3
Andel lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, samtliga kommunala skolor i Danderyd				
Danderyd		83	76	Uppgift saknas
Stockholms län		69	69	Uppgift saknas

Grundskola	2017	2016	2015	2014
Andel lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, samtliga fristående skolor i Danderyd				
Danderyd		68	71	Uppgift saknas
Stockholms län		58	55	Uppgift saknas

Nyckeltalet "Antal elever per lärare, samtliga fristående skolor" varierar mellan åren. 2014 och 2015 rapporterade British International School. 2013 och 2016 saknas deras rapportering, vilket kan tyckas vara rimligt då de har rätt till undantag då de undervisar enligt annan läroplan.

Ytterligare nyckeltal för 2017 publiceras löpande under våren 2018.

Fritidshem

Fritidshem	2017	2016	2015	2014
Kostnader				
Kostnad fritidshem, kronor per inskrivet barn				
Danderyd		27 500	26 400	26 700
Stockholms län		28 900	28 000	26 900
Personal				
Inskrivna barn per årsarbetare i fritidshem, kommunalt fritidshem				
Danderyd		25,5	26,6	30,5
Stockholms län		21,5	22,1	21,9
Årsarbetare i fritidshem i fritidshem, andel (%) med pedagogisk högskoleexamen (kommunalt och fristående fritidshem)				
Danderyd		24,4	27,6	34,2
Stockholms län		22,4	24,3	27,3

5 Gymnasieskola

5.1 Inledning

Gymnasieskolans verksamhet bedrivs i Danderyd av en kommunal och två fristående skolor. Knappt 1 400 Danderydsungdomar är inskrivna i gymnasieskolan. Av dessa går 40 % i någon av skolorna belägna i kommunen. Resterande 60 % är fördelade på ungefär 60 skolor i länet och i övriga landet, ett fåtal studerar utomlands.

Alla gymnasieskolor bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och många arbetar med att utveckla sina analyser för att förbättra verksamheten utifrån läroplansmålen. Delaktighet är ett viktigt område.

Danderyd deltar i Stockholms läns gemensamma gymnasierregion. Enkäter och rapporter kring trender och statistik görs av Storsthlm (KSL) och är ett underlag för kommunernas rapportering.

5.2 Periodens resultat

5.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	5,8	6,3	0,5
Verksamhetens kostnader	127,7	127,5	0,2
Nettokostnader	-121,9	-121,2	0,7

5.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Gymnasieskola	5 790	127 725	-121 935	6 256	127 541	-121 285	466	184	650
Totalt	5 790	127 725	-121 935	6 256	127 541	-121 285	466	184	650

Det blir mindre överskott för hela verksamhetsområdet. Det beror på att något fler elever var inskrivna än budgeterat, 1 356 st jämfört med budgeterat 1 345 st.

Kostnaderna för programpeng var något lägre än budgeterat. Då programkostnaderna skiljde sig för olika program är en tänkbar förklaring att eleverna är inskrivna på fler studieförberedande program.

Ungefär 40 elever var inskrivna på introduktionsprogrammet med språkinriktning. Av dessa var 12 st asylsökande och som berättigar till statsbidrag. Resterande har tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd och dessa hade kommunen betalningsansvar för. Statsbidragsintäkterna blev högre än budgeterat, +0,3 miljoner kronor.

Underskott på kostnader för inackorderingsstöd uppstod med 0,1 miljoner kronor. Stödet betalas till elever som studerar på annan ort utan möjlighet att åka hem på kvällen. Under 2017 utbetalades 25 stöd, vilket är en ökning jämfört med 2013 då 15 fick stödet. Tendensen är att elever är allt rörligare vid val av gymnasieskola.

Kostnaderna för särskilt stöd förstärktes under 2017 med 1,0 miljoner kronor vilket gjorde att kostnaderna var i stort som budget, mindre underskott med 0,1 miljoner kronor.

Överskott uppstod för ett obudgeterat statsbidrag, 0,3 miljoner kronor för arbete med

aktivitetsansvaret 16-20 år och unga vuxna upp till 24 år.

5.3 Viktiga händelser i verksamheten

Ansökan till gymnasiets årskurs ett genomförs under våren. Andelen elever i årskullen ökade till hösten 2017 vilket har inneburit att Danderyds gymnasium har ökat sitt intag med drygt 30 elever. De två fristående gymnasieskolorna har samma intag som föregående år.

I november genomförde Skolinspektionen en kvalitetsgranskning på Danderyds gymnasium. Ett utvecklingsområde som blev resultatet av granskningen var att huvudmannen tydligare behöver koppla skolenhetens resultat och måluppfyllelse till huvudmannens analys, mål och planerade utvecklingsinsatser.

I november tillträdde en ny verksamhetschef för de kommunala grundskolorna och gymnasiet.

5.4 Redovisning av mål (helår)

Inriktningsmål:

5.4.1 Ungdomar i Danderyds kommun har möjlighet att välja gymnasieskola i såväl Danderyd som i övriga Sverige och utomlands.

Genom den gemensamma gymnasieregionen i Stockholms län har ungdomar i Danderyd tillgång till samtliga nationella program. Förvaltningen har också ett antal samverkansavtal med andra kommuner för att ge möjlighet att söka sk NIU-program (nationella idrottsutbildningar) som inte erbjuds i regionen. Ett antal elever genomför sin gymnasieutbildning på svenska utlandsskolor.

Antalet elever som ska börja i gymnasieskolan ökar nu konstant. Elever utan plats erbjuds hjälp med studie- och yrkesvägledning via Danderyds gymnasium för att hitta plats.

Inriktningsmål:

5.4.2 I Danderyd ges varje elev i gymnasieskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.

Det är fortfarande samma frågeställningar som får höga respektive låga omdömen från eleverna. Trygghet samt lärarnas kompetens och bemötande får de högsta omdömena och eleverna är i stort nöjda med sin skola. De lägsta omdömen handlar om elevernas inflytande på undervisningen. Detta gäller för hela länet och gymnasierna i Danderyd följer samma mönster.

Eleverna i de fristående gymnasierna ger högre omdömen än elever i den kommunala.

Resultatmål:

5.4.2.1 Eleverna känner sig trygga i verksamheten

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

95% av eleverna i de tre skolorna i Danderyd instämmer att de är trygga i verksamheten (omdöme 4 och 5 i den femgradiga skalan), 4% anger omdöme 3 och 1% omdöme 2. Det är ett mycket gott omdöme och målet är mycket nära att nås.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Årlig enkät: Jag känner mig trygg på min skola	95%	95%	100%	100%	100%

Resultatmål:

5.4.2.2 Andelen elever som upplever att de får vara med och påverka innehållet i undervisningen ska öka

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Målet nås inte. Det kan vara utvecklande för undervisningen och elevernas utveckling att eleverna ges förutsättningar att vara med och välja aktiviteter och att elevernas erfarenheter och kunskaper blir en utgångspunkt i undervisningen.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Årlig enkät: Jag får vara med och påverka innehållet i undervisningen	33%	30%	60%	50%	50%
Årlig enkät: Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	37%	36%	60%	50%	50%

Resultatmål:

5.4.2.3 Gymnasieskolorna i Danderyd stimulerar och utmanar elevernas matematiska tänkande

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Måluppfyllelsen bygger på resultaten på de nationella prov i matematik som genomförts under hösten. Resultaten, där tillräckligt många elever har genomfört proven, visar att eleverna i Danderyds gymnasieutbildningar når bättre resultat än genomsnittet för riket. Detta gäller både medelvärdet för provbetyg som andel elever som får minst E på provet.

Resultatmål:

5.4.2.4 Skolorna i Danderyd arbetar aktivt med att förebygga skillnader i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Gymnasieskolorna i Danderyds kommun arbetar för att varje elev ska få information om hur långt de nått i sin utveckling och hur de ska arbeta för att nå kunskapskraven. Detta oavsett genus eller bakgrund.

Det är skillnad i betygspoäng mellan könen i Danderyd och resten av Sverige- flickorna når högre genomsnitt jämfört med pojkarna. Skolorna är medvetna om det och arbetar aktivt med att förebygga skillnaderna i kunskapsresultat.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Skolorna analyserar skillnader i kunskapsresultat	Delvis	Delvis	Ja	Ja	Ja

Resultatmål:

5.4.2.5 Gymnasieeleverna i Danderyd fullföljer sin gymnasieutbildning

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Andelen elever som genomför sin gymnasieutbildning inom 3 år har minskat något. De som fullföljer inom fyra år är 91 %.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andelen (%) folkbokförda elever i Danderyd oavsett gymnasieskola med fullföljd gymnasieutbildning, samtliga skolor, inom 3 år, exklusive IM-programmet, hemkommun	75%	80%	85%	85%	85%

Resultatmål:

5.4.2.6 Gymnasieskolorna i Danderyd är aktiva inom lärarutbildningen

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Alla tre gymnasieskolorna tar emot VFU-studenter i hög grad.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel gymnasieskolor i kommunen som tar emot VFU-studenter.	100%	100%	100%	100%	100%

Inriktningsmål:

5.4.3 Gymnasieutbildningen i Danderyd uppvisar studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass.

Av alla elever som gick ut gymnasiet under 2017 i Stockholm hamnade Danderyd i topp med ett snittbetyg på 15,8. Snittet i Sverige är 14,2 av 20 möjliga och för Stockholms län ligger snittet på 13,8. Snittet är knutet till skolkommunen, vilket inte behöver vara kommunen som eleven bor i. Det innebär att Danderyds alla tre gymnasieskolor håller högsta klass.

Resultatmål:

5.4.3.1 Gymnasieelever i Danderyd når goda studieresultat

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Gymnasieelever folkbokförda i Danderyd når höga genomsnittliga betygsmeritvärden jämfört med andra kommuner. Resultaten för eleverna på gymnasieskolor belägna i Danderyd (med elever från många kommuner) är också jämfört med andra kommuner bland de allra högsta i landet.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, genomsnitt för elever folkbokförda i Danderyd oavsett gymnasieskola, hemkommun	15,7	16	15	15	15
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, genomsnitt för gymnasieskolorna i Danderyd oavsett elevens folkbokföringskommun, lägeskommun	15,4	15,8	15	15	15

Resultatmål:

5.4.3.2 Gymnasieelever i Danderyd når gymnasieexamen

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Andelen elever som tar gymnasieexamen inom tre år på ett nationellt program har ökat kraftigt mellan åren 2014 och 2017. Förbättringen syns på både högskoleförberedande program och yrkesprogram. Det visar Skolverkets statistik över betygen inom gymnasieskolan som även finns på läns-, kommun- och skolnivå.

Förvaltningen ser en tydlig trend. Det är nu fjärde elevkullen i rad där andelen elever som har fått

gymnasieexamen inom tre år ökar.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Gymnasieelever folkbokförda i Danderyds kommun oavsett gymnasieskola med examen inom 3 år, andel (%), hemkommun	78%	75,4%	75%	80%	80%
Gymnasieelever i gymnasieskolor i Danderyds oavsett elevens folkbokföringskommun med examen inom 3 år, andel (%), lägeskommun	77,1%	80%	85%	85%	85%

Inriktningsmål:

5.4.4 Gymnasieutbildningen i Danderyd ger goda förutsättningar för vidare studier och kommande arbetsliv.

Eleverna instämmer inte i så hög grad att de får information inför vidare studier eller arbetsliv. Det är högre omdömen för hur utbildningen har kontakt med arbetsliv. Att stötta elever inför deras nästa steg efter gymnasiet är en viktig uppgift hos gymnasieskolorna och eleverna i Danderyd går ut med höga betyg vilket ger goda möjligheter för framtiden.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Årlig enkät: Jag får information och vägledning inför studier och arbete efter gymnasiet	39%	44%	60%	60%	60%
Årlig enkät: I min utbildning får jag kontakt med arbetslivet i form av t.ex. föreläsare, studiebesök eller praktik	56%	56%	65%	65%	65%

Inriktningsmål:

5.4.5 I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser

Gymnasieskola

Nyckeltal från delårsbokslutet och denna årsredovisning visar bland annat på förhållandevis låga kostnader (trots att de ökat senaste åren), hög kompetens bland personalen och höga betyg i såväl de gymnasieskolor som ligger i kommunen som i gymnasieskolor utanför kommunen som Danderydselever är inskrivna i. Vidare studerar många vidare på högskolan inom något eller några år efter examen. Områden där resultaten kan förbättras är till exempel genomströmningen på tre år.

Förvaltningen bedömer att kostnadseffektiviteten är uppfylld, samtidigt finns delar som kan utvecklas.

Resultatmål:

5.4.5.1 Kostnaden per elev i kommunal regi (i gymnasieskola) tillhör kommungruppens lägsta.

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Kostnaden för en Danderydselev i gymnasieskolan (kommunal och fristående) 2016 var 102 600 kronor, genomsnittet i Stockholms län var 109 200 kronor, motsvarande 6 procent lägre kostnad. En bidragande förklaring är att många elever väljer studieförberedande program, dessa har ofta lägre programpeng än yrkesförberedande. (Uppgifter för 2017 publiceras löpande under våren 2018.

5.4.6 Elever i behov av särskilt stöd i gymnasieskolan

Liksom inom grundskolan är den allt annat överskuggande orsaken till tilläggsbelopp i gymnasieskolan svårigheter inom undervisningen vilket kan ha en autismspektrumstörning som grund. Det är då inte ovanligt att eleven väljer en fristående verksamhet med full inriktning mot målgruppen för att möta behovet av en lite lugnare skolmiljö med extra resurser.

	Utfall 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Antal elever som beviljats särskilt stöd i gymnasieskolan, st	17 (preliminärt)	22	20	25
Kostnader för särskilt stöd i gymnasieskolan, mnkr	3,8	3,7	4,4	1,8

5.4.7 Kommunala aktivitetsansvaret

Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) omfattar ungdomar 16-19 år som varken har gymnasieexamen eller går nationellt program i gymnasieskolan.

Vid årsskiftet noterades totalt 251 personer inom KAA. Av dessa är det ca 80 st unga som inte ännu svarat på förfrågan om vad de har för sysselsättning, eller om de vill ha hjälp med vägledning. Av dessa hade mer än hälften gått ut gymnasiet, men inte erhållit gymnasieexamen. Främsta sättet har varit att skicka brev till ungdomarna. Under 2018 kommer nya arbetssätt att ta form, som hembesök.

40 st elever har uppgivit studier i utlandet, främst som utbytesstudent. Lika många har även någon annan typ av sysselsättning arbete, reser och läser på Komvux, en del har avstått hjälp.

Även elever på introduktionsprogram ingår i KAA. Den stora andelen av dessa elever går på språkintruktionsprogram, ca 30 st, varav 15 st går på Danderyds gymnasium.

Genom de medel som beviljats från DUA (Delegationen Unga till Arbete) pågår vårterminen 2017 en förstärkning av arbetet att kontakta de unga som inte svarar på brevförfrågningar avseende sin sysselsättning, samt de som uppgivit att de arbetar. Syftet är att säkra att de unga får stöd om de behöver det för vidare studier.

5.5 Utmaningar inför framtiden

- Identifiera åtgärder så att eleverna kan prestera ännu bättre utifrån sina förutsättningar
- Ge förutsättningar för en välfungerande gymnasieutbildning för nyanlända (språkintröduktion).
- Bevaka utbudet i länet med anledning av den kommande ökningen av antalet elever. Framförallt för elever från Danderyd.
- Följa upp de ungdomar mellan 16-19 år som inte har plats på gymnasium eller är i arbete samt skapa rutiner för att identifiera gymnasieelever folkbokförda i Danderyd med hög frånvaro.

5.6 Prestationer och nyckeltal

Ytterligare nyckeltal. Uppgifter för 2017 publiceras löpande under våren 2018.

Gymnasieskola	2017	2016	2015	2014
Kostnad gymnasieskola per inskriven elev folkbokförd i Danderyd oavsett gymnasieskola				
Danderyd		102 600	101 000	91 600
Stockholms län (ovägt medel)		109 200	104 700	102 200
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, genomsnitt för elever folkbokförda i Danderyd oavsett gymnasieskola, hemkommun				
Danderyd		15,7	15,8	15,6
Stockholms län		14,3	14,2	14,1
Betygspoäng, totalt i genomsnitt vid Danderyds gymnasium, samtliga inskrivna elever				
Danderyds gymnasium ekonomi		14,8	14,9	Uppgift saknas
Danderyds gymnasium naturvetenskap & teknik		14,9	14,8	Uppgift saknas
Danderyds gymnasium samhällsvetenskap		14,3	14,3	Uppgift saknas
Stockholms län		14,3	14,2	Uppgift saknas
Elever folkbokförda i Danderyd oavsett gymnasieskola, övergång till högskolan (%) inom 3 år efter avslutad utbildning i gymnasiet				
Danderyd		69	69	70
Stockholms län (ovägt medel)		50	49	49
Andelen (%) folkbokförda elever i Danderyd oavsett gymnasieskola med fullföljd gymnasieutbildning, samtliga skolor, inom 3 år, exklusive individuella programmet				
Danderyd		75	78	Uppgift saknas
Stockholms län (ovägt medel)		69	69	Uppgift saknas

6 Vuxenutbildning

6.1 Inledning

Inom vuxenutbildningen finns ingen verksamhet inom egen regi i Danderyd. Tillsammans med Täby, Vaxholm, Vallentuna och Österåker drivs ett gemensamt centrum, Kunskapscentrum Nordost (KCNO) som administrerar vuxenutbildningen samt erbjuder vuxna studie- och yrkesvägledning. Fristående anordnare ges möjlighet att erbjuda utbildning genom ett auktorisationsförfarande som införs successivt med start under hösten 2017. De första auktoriserade anordnarna startade sin verksamhet till hösten. Samarbetet med auktorisation omfattar idag åtta kommuner vilket innebär att en auktorisation gäller i alla samverkanskommunerna.

Antalet studenter (mätt som helårsplatser minskade för **gymnasial** vuxenutbildning, orsaken är att efterfrågan minskar under högkonjunktur. Minskningen var 38 procent jämfört med 2016 då det var 125 helårsplatser. Antalet studenter inom **grundläggande** vuxenutbildning ökade däremot med över 200 procent. En förklaring är sannolikt att SFI-elever fortsätter med dessa kurser. Antalet **SFI-elever** ökade med 100 procent jämfört med 2016 då det var 318 studenter. Det var främst flyktingar som stod för ökningen.

6.2 Periodens resultat

6.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	0,3	1,8	1,5
Verksamhetens kostnader	7,3	8,0	-0,7
Nettokostnader	-7,0	-6,2	0,8

6.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Vuxenutbildning	300	7 336	-7 036	1 790	8 002	-6 212	1 490	-666	824
Totalt	300	7 336	-7 036	1 790	8 002	-6 212	1 490	-666	824

Överskottet på 0,8 miljoner kronor för helåret berodde främst på:

- obudgeterat statsbidrag för lärlingsutbildning inom yrkesutbildningen
- fler studerande inom grundläggande vuxenutbildning och svenskundervisning för svenska, SFI, än budgeterat. Kostnader för SFI täcktes till viss del av socialkontoret som i sin tur erhåller statsbidrag för de nyanlända.

6.3 Viktiga händelser i verksamheten

Under våren infördes systemet med auktorisation vilket innebär att det inte längre upphandlas anordnare. Från och med juli auktoriseras anordnade som kan erbjuda vuxenutbildningskurser. Vid halvårsskiftet var 26 anordnade auktoriserade, vilket ger de studerande stora möjligheter att välja. Under hösten togs beslut att genomföra auktorisation för alla former av vuxenutbildning.

Antalet nyanlända ökade med ett ökat behov av utbildningsplatser i SFI samt grundvux

En ny rektor för KCNO tillträdde i september.

6.4 Redovisning av mål (helår)

Inriktningsmål:

6.4.1 De vuxenstuderande uppnår goda resultat och är nöjda med verksamheten på skolan.

Vuxenutbildning bedrivs under fyra perioder under året. Redovisning av kvalitativa resultat görs per kalenderår enligt beslut i KCNO. Andelen betyg med godkända resultat för gymnasievux ökade medan samma siffra för grundläggande vux ligger på samma nivå som 2016. Andelen nöjda elever har ökat jämfört med 2016.

Resultatmål:

6.4.1.1 Vuxenstuderande är sammantaget nöjda med verksamheten på sin skola

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

86 % av studerande i grundläggande och gymnasial vuxenutbildning anger i studerandeenkäten från 2016 att de är nöjda med verksamheten på skolan. För 2015 var resultatet 82 % och resultatet för alla deltagande kommer var 87 %.

Motsvarande andel för SFI-studenterna 2016 var 88 %.

Uppgifter för 2017 presenteras i årsredovisningen.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Vuxenstuderande är nöjda med verksamheten på skolan	86%	88%	86%	86%	86%

Resultatmål:

6.4.1.2 Vuxenstuderande fullföljer påbörjad utbildning.

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Information kommer

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Avhopp från grundläggande vuxenutbildning	13%		20%	20%	10%
Avhopp från gymnasial vuxenutbildning	14%		20%	20%	10%

Resultatmål:

6.4.1.3 Vuxenstuderande har godkända kursbetyg.

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Målet nås för grundläggande vuxenutbildning, dock inte för gymnasial.

Antalet studenter (mätt som helårsplatser minskade för **gymnasial** vuxenutbildning, orsaken är att efterfrågan minskar under högkonjunktur. Minskningen var 38 procent jämfört med 2016 då det var 125 helårsplatser. Antalet studenter inom grundläggande vuxenutbildning ökade däremot med över 200 procent. En förklaring är sannolikt att SFI-elever fortsätter med dessa kurser. Antalet SFI-elever ökade med 100 procent jämfört med 2016 då det var 318 studenter. Det var främst flyktingar som stod för ökningen.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Godkända kursbetyg i grundläggande vuxenutbildning	90%	96%	80%	90%	90%
Godkända kursbetyg i gymnasial vuxenutbildning	79%	84%	85%	85%	85%

Resultatmål:

6.4.1.4 Vuxenstuderande anser att kunskaps-centrum Nordost ger bra service.

Bedömning utfall

● Målet är uppfyllt

Kommentar

Vuxenutbildning

80 % av studerande från Danderyd ansåg 2016 att Kunskapscentrum Nordost (KCNO) erbjuder den service de efterfrågade. För SFI-studenter var motsvarande resultat 85 %. Värdet har varit oförändrat de senaste åren.

Information om resultat 2017 kommer

Inriktningsmål:

6.4.2 I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser

Kostnaderna per heltidsstuderande är betydligt lägre än genomsnittet i länet och det finns ett rikt kursutbud att välja mellan. Förvaltningen bedömer att organisationsformen där fem kommuner samarbetar nära varandra är effektiv liksom de andra samarbeten som sker med andra kommuner i

länet.

Samtidigt finns möjligheter att minska avhoppen och att fler anmälda påbörjar utbildningen.

Utvecklingen mot auktoriserade anordnare inom vuxenutbildningen följs noggrant.

Resultatmål:

6.4.2.1 Kostnaden per heltidsstuderande (i vuxenutbildningen) tillhör kommungruppens lägsta.

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Kostnaden 2016 för en heltidsstuderande var 31 100 kr, jämförs med genomsnittet i Stockholms län som var 43 900 kr. Sammanlagt 151 helårsplatser på grundläggande och gymnasial vuxenutbildning (fördelade på betydligt fler personer). 318 personer studerade svenska för invandrare, SFI.

6.5 Utmaningar inför framtiden

- Skapa effektiv uppföljning av auktoriserade utförare inom vuxenutbildningen.
- Skapa former för kvalitetsinsyn med råd och stöd för att säkra att utförarnas verksamheter är av god kvalitet.

6.6 Prestationer och nyckeltal

Vuxenutbildning	2016	2015	2014	2013
Kostnad för vuxenutbildning oavsett anordnare, kronor per heltidsstuderande				
Danderyd	31 100	31 800	Orimligt värde	29 400
Stockholms län	43 900	43 500	40 300	43 500

7 Särskola

7.1 Inledning

Grundsärskolan

Grundsärskolan i Danderyd bedrivs på Kevingskolan (Atlanten, träningsskola) och Vasaskolan (Vasaborg, grundsär- och träningsskola). Mörbyskolan har i brist på elever haft en vilande särskola under några år, men med beredskap att vid behov öppna den igen. De förstnämnda två skolorna har kapacitet för tillsammans 14 elever.

Atlanten har inte fyllt upp sina sex platser och Vasaborg har i sin verksamhet elever som läser enligt grundskolans läroplan.

Gymnasiesärskolan

En elev gick på Hotell-, restaurang- och bageriprogrammet på Danderyds gymnasium under höstterminen. Övriga elever gick på olika gymnasiesärskolor utanför kommunen.

Sedan några år ersätter förvaltningen Danderyds gymnasium för en tomlats på gymnasiesärskolan. Utredningen som föregick beslutet pekade på ett strategiskt ansvar att kunna erbjuda även gymnasiesärskola. Från och med höstterminen 2017 så har gymnasiet tre tomlatser som ersätts av förvaltningen.

Skolform	Utfall 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Grundsärskola	20	19	21	13
Gymnasiesärskola	6	8	7	9

7.2 Periodens resultat

7.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	0,2	1,2	1,0
Verksamhetens kostnader	12,0	12,7	-0,7
Nettokostnader	-11,8	-11,5	0,3

7.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Särskola	205	12 054	-11 849	1 222	12 716	-11 494	1 017	-662	355
Totalt	205	12 054	-11 849	1 222	12 716	-11 494	1 017	-662	355

Ett mindre överskott förklaras av en mindre minskning av antalet elever. En särskoleelev är asylsökande och för denne erhöll nämnden statsbidrag, vilket förklarar att intäkterna är avsevärt högre än budget. Statsbidraget täcker emellertid kostnaderna så även dessa är högre än budgeterat.

7.3 Viktiga händelser i verksamheten

Den organiserade särskolan i Danderyd är fortsatt en liten men angelägen verksamhet.

En upphandling av skolskjuts genomfördes under året via SKL:s upphandlingstjänst. Avtalet var klart runt årsskiftet.

7.4 Redovisning av mål (helår)

Inriktningsmål:

7.4.1 I Danderyd ges varje elev i särskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps-och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö.

Resultatmål:

7.4.1.1 Alla elever känner sig trygga i verksamheten

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Även om enkäter har riktats till särskolelevernas föräldrar, är svarspopulationen så liten att ej tillräcklig mängd svar kan redovisas. I skolans föräldrasamtal följs frågan upp, och av dessa går att utläsa att eleverna är trygga i skolan.

En betydande andel av elever mottagna i grund- eller gymnasiesärskola har sin skolgång i skolor utanför kommunen. Av det skälet är målet att göra verksamhetsbesök på dessa skolor för uppföljning av skolornas kvalitetsarbete av särskolans elever. Av vad som hittills framkommit vid dessa besök är det inget som äventyrar bedömningen av inriktningsmålet.

Resultatmål:

7.4.1.2 Vårdnadshavare får tydlig information om hur eleven utvecklas

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

De två särskolorna följer upp målen i de individuella utvecklingsplanerna i olika möten t. ex. arbetslagsmöten och vid handledning. Målen kontrolleras mot ämnesområdena och i förekommande fall ämnenas kunskapskrav. Elevernas kunskapsutveckling redovisas sedan i dialog med föräldrarna. Utvecklingen för eleven dokumenteras och kommer föräldrarna tillhanda. Föräldrarna har förklarat sig nöjda med den informationen.

Resultatmål:

7.4.1.3 Gymnasiesärskoleutbildningen i Danderyd ger goda förutsättningar för vidare studier och kommande yrkesliv

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Av de fyra elever som slutade gymnasiesärskolan detta år är tre i någon form av anställning med lönebidrag.

Resultatmål:

7.4.1.4 Eleverna i gymnasiesärskolan ska nå minst betyget E i varje kurs

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Eftersom det är få elever så kan inte statistik hämtas. Enligt rektor så når alla elever som är i undervisning minst E i alla sina ämnen och trenden är att de kommer nå målen.

Resultatmål:

7.4.1.5 Eleverna i grund- och gymnasiesärskolan har en tydlig och regelbundet dokumenterad utveckling mot kunskapskraven i alla ämnen/ämnesområden

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Verksamheterna inom grundsärskolan har en dokumentation av utvecklingen mot kunskapskraven. Då flertalet elever läser ämnesområden där kunskapskraven är ställda mot den nionde årskursen är det en särskild utmaning att utföra bedömningen av en i många fall långt senare slutförd skolgång. Det är dock viktigt att resultatmålet finns för att frågan ska finnas i fokus för dokumentation.

I gymnasiesärskolan arbetar man mycket sparsamt med prov. I stället förs en muntlig och skriftlig dialog med eleverna. I denna skolform har det också visat sig viktigt med en snabb feedback då det annars kan bli så att eleven glömmer vad det var som kunde göras bättre eller annorlunda.

Under läsåret har man på gymnasiesärskolan arbetat med att förtydliga mål och kunskapskrav.

Inriktningsmål:

7.4.2 I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser

Förvaltningen bedömer att kostnadseffektiviteten är uppfylld.

7.5 Utmaningar inför framtiden

- Erbjuder platser i grundsärskola resp gymnasiesärskola med hög kvalitet
- Kvalitetssäkra samarbetet med skolskjutsleverantören

7.6 Prestationer och nyckeltal

	2016	2015	2014	2013
Kostnad per elev i grundskolan oavsett skola, kronor per elev exklusive skolskjuts				
Danderyd	Uppgift saknas	674 000	487 100	567 700

8 Övrig verksamhet

8.1 Inledning

Under "Övrig verksamhet" samlas verksamheter som omfattar flera verksamhetsområden, uppföljning görs i huvudsak i årsredovisningen:

- Lärstöd som innehåller bland annat ungdomsmottagningen, Specialpedagogiskt centrum Danderyd och skolnärvaroteamet.
- Våga Visa som omfattar förskola, grundskola, fritidshem och gymnasieskola
- Försäkringar för barn och elever
- Ersättning till idrottsanläggningar i kommunen för att möjliggöra kostnadsfria skolaktiviteter på anläggningarna
- Vetenskapens hus, som utnyttjas av grund- och gymnasieskolor
- Verksamhetsförlagd lärarutbildning
- IT-stöd för skolval och pengadministration

8.2 Periodens resultat

8.2.1 Driftredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	0,8	1,0	0,2
Verksamhetens kostnader	5,8	5,5	0,3
Nettokostnader	-5,0	-4,5	0,5

8.2.1.1 Avvikelse mot budget

(tkr)	Budget			Bokslut			Avvikelse		
	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Övrig verksamhet	835	5 834	-4 999	973	5 541	-4 568	138	293	431
Totalt	835	5 834	-4 999	973	5 541	-4 568	138	293	431

Kostnaderna för verksamhetsförlagd utbildning för lärarstudenter är 0,1 miljoner kronor högre än budgeterat. Orsaken är att kommunen lyckas få många studenter att göra sin praktik i någon av förskolorna och skolorna i kommunen. Det är mycket värdefullt inför framtida rekryteringar.

Förvaltningen har avtal med Vetenskapens hus på Stockholms universitet. Grundskolor och gymnasieskolor kan nyttja tjänster kostnadsfritt för lärare och elever. Alla tre gymnasieskolorna i kommunen har besökt vetenskapens hus, totalt 30 klasser. En av de fristående grundskolorna och hälften av de kommunala grundskolorna har varit där, totalt 77 klasser. Under 2017 har 25 lärare från Danderyds kommun deltagit i 9 olika fortbildningar från ordinarie utbud och 1 som var en beställningsfortbildning. Kostnaden var 0,1 miljoner kronor högre än budgeterat och baseras på vårt elevunderlag i grund- och gymnasieskolan.

Kostnaderna för utvärderingsverktyget Våga Visa var 0,2 miljoner kronor lägre än budgeterat.

Varför?

Kostnaderna för internetbaserat förskole- och skolvalssystem blev 0,3 miljoner kronor lägre än budgeterat. Orsaken är främst lägre konsultkostnader men även något lägre licenskostnader.

8.3 Viktiga händelser i verksamheten

- Skolinspektionen genomförde en kvalitetsgranskning av särskild undervisning på sjukhus, i vilken Danderyd valdes ut. Det är Mandometerkliniken, som finns inrymd i Danderyds sjukhus lokaler, som föranleder lägeskommunen Danderyd att bedriva s k sjukhusskola där. Tre förbättringsområden identifierades.
- Danderyds kommun beviljades statliga utvecklingspengar (SIS medel) från Specialpedagogiska skolmyndigheten, resurserna finns på SPEC Danderyd (specialpedagogiskt centrum). Insatserna har används till att medvetandegöra pedagoger i förskola och skola om hur den pedagogiska verksamheten ska bli tillgänglig för alla barn och elever samt en uppstart av ett språkotek som riktas till förskolan i första hand.
- Våga visa har utarbetat en reviderad metod som implementerats under hösten 2017

8.4 Redovisning av mål (helår)

Inriktningsmål:

8.4.1 God bebyggd miljö

Resultatmål:

8.4.1.1 Förskolor och skolor använder förbrukningsmaterial på ett miljömedvetet sätt (5.3.2)

Bedömning utfall

 Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Barn och elever i förskolor och skolor ges utbildning i hållbar miljö enligt kraven i läroplanen. Förskolor och skolor väljer allt mer miljömässigt goda varor och tjänster. Kommunens upphandlingsavdelning ställer allt högre krav på miljömässig hänsyn vid gemensamma upphandlingar.

Resultatmål:

8.4.1.2 Andel förskolor och skolor som har Grön Flagg ska öka (5.1.1)

Bedömning utfall

 Målet är uppfyllt

Kommentar

Fler förskolor har fått Grön Flagg certifiering. Under året har det erbjudits ett informationstillfälle för förskolor om hur det går till och vad krävs för att bli certifierad. Fler enheter uppger att det är ett prioriterat område. Några skolor som har Grön flagg certifiering har gjort ett uppehåll under året då de prioriterat andra områden men har för avsikt att fullfölja uppdraget framöver.

Nyckeltal	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal enheter som har Grön flagg eller är miljödiplomerade ska öka.	14	16	16	17	17

Inriktningsmål:

8.4.2 Giffri miljö

Alla förskolor förutom en har fått en inventering avseende giffri miljö som genomförts av en konsult från naturskyddsföreningens kemikalienätverk. 70 % av förskolorna har upprättat en handlingsplan för hur de ska få en så giffri miljö som möjligt därefter. De övriga 30 % kommer att upprätta en handlingsplan under 2018. Alla har rensat bort plastleksaker och inventarier, köksutrustning mm. Nytt material som köps in ska vara giffri. Inventeringen skickas även till Miljö och hälsa som följer upp förskolornas handlingsplan/vidtagna åtgärder som en del i sin systematiska tillsyn av förskolorna.

Skolorna har inte påbörjat arbetet under året men det ska ses över under kommande år.

Resultatmål:

8.4.2.1 Förskolor och skolor har en handlingsplan för en giffri miljö (5.1.2)

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Alla förskolor förutom en har fått en inventering avseende giffri miljö. 70 % har upprättat en handlingsplan för hur de ska få en så giffri miljö som möjligt därefter. De övriga 30 % kommer att ta fram en handlingsplan under 2018. Alla har rensat bort plastleksaker och inventarier, köksutrustning mm. Nytt material som köps in ska vara giffri. Inventeringen skickas även till Miljö och hälsa som följer upp förskolornas handlingsplan/vidtagna åtgärder som en del i sin systematiska tillsyn av förskolorna.

Resultatmål:

8.4.2.2 Andel inköpta varor, där miljökrav är uppfyllda enligt upphandling/inköp, ska öka (5.4.2)

Bedömning utfall

◆ Målet är delvis uppfyllt

Kommentar

Miljökraven har ökat. Vid senaste livsmedelsupphandlingarna 2017, som avsåg frukt, grönt och mejeri, och våren 2018, kolonial, har krav ställts enligt upphandlingsmyndighetens avancerade nivå där å är möjligt. Baskrav uppfylls dock alltid.

Det totala livsmedelsinköpen för kommunala förskolor och grundskolor var 15,1 miljoner kronor 2017. 28 %, motsvarande 4,3 mnkr, är ekologiska varor och av dessa är 2,7 mnkr KRAV-märkta.

8.4.3 Lärstöd

Lärstöd startade i och med att nya bildnings- och omsorgsförvaltningen trädde i kraft den 4 september.

Syftet var att samordna insatser som bidrar till att barn och ungdomar ges likvärdiga förutsättningar att nå utbildningsframgång samt att bidra till skolutveckling på verksamhetsnivå.

Lärstöd består av representanter för de olika professionerna inom elevhälsa och kan leda

utvecklingsarbete som säkerhetsställer samsyn, samordning och likvärdighet i förskolor och skolor i kommunen.

Lärstöd vänder sig, med undantag för vissa uppdrag, både till kommunala och fristående utförare inom förskola, grundskola och gymnasiet.

I Lärstöd ingår SPEC Danderyd, ungdomsmottagningen, skolnärvaroteam, verksamhetschef för elevhälsans medicinska insats, skolläkare, syn- och hörselpedagog samt skolpsykolog.

Lärstöds utmaningar är att hitta samverkansformer, synliggöra verksamheten och upprätta gemensamma mål samt att hitta en balans mellan främjande och förebyggande insatser på grupp och organisationsnivå i förhållande till åtgärdande insatser på individnivå som ofta efterfrågas.

8.4.3.1 Specialpedagogiskt centrum Danderyd (SPEC Danderyd)

SPEC Danderyd erbjuder pedagoger i förskola och skola specialpedagogisk handledning och utbildning i frågor om extra anpassningar, särskilt stöd och tillgänglig lärmiljö. Man tillhandahåller även alternativa verktyg och material som kunde lånas en kortare tid. SPEC Danderyd betonar vikten av att lärmiljö och alternativa verktyg anpassas och individualiseras så att barn/elever i behov av stöd fungerar och utvecklas i sin vanliga verksamhet/klassrumsundervisning. Sedan hösten ingår SPEC Danderyd i centralt verksamhetsstöd Lärstöd och har flyttat till lokaler på Svärdvägen.

	Andel 2017	Andel 2014
Handledningsärenden på individnivå	43 %	92 %
Ärenden på organisations- och gruppnivå	57 %	8 %

SPEC Danderyd har haft en fortsatt nyckelroll i sista och avslutande året i förvaltningens tillgänglighetsprojekt. Projektet har lett till att begreppet tillgänglighet har implementerats i organisationen och i det systematiska kvalitetsarbetet. Insatserna inom projektet har även lett till en ökad efterfrågan av stöd inom tillgänglighet på organisationsnivå. En framgångsfaktor har varit att specialpedagogerna har lyft fram tillgänglighetsfrågor på rektors- och förskolechefsmöten. På grund av den ökade efterfrågan har SPEC Danderyd ordnat utbildningar i form av föreläsningar. Utbildning inom funktionsnedsättningar, bemötande, förhållningssätt och anpassningar har haft ca 200 deltagare bestående av personal från förskolor och skolor där några utbildningar varit riktade till elevassistenter/resurspersonal.

Under året har SPEC Danderyd fått statsbidrag och ökade resurser för att starta ett Språkotek. Förskolepersonal har fått handledning och utbildning inom barns språkutveckling och det har inrättats en materialbank som erbjuder utlån av språkstimulerande material. Försättningsvis behöver stödet syfta till hur allmänna anpassningar i förskolemiljön kan leda till mer förebyggande och språkstimulerande arbete. I samband med projektet införskaffades ett kommunabonnemang på ett webbaserat bildstöd-program, WidgitOnline. Verkyget skapar utökade möjligheter för alla i förskolan och lågstadium att förstå, kommunicera och vara delaktiga. SPEC Danderyd har ansvarat för administration, support och utbildning av verkyget.

SPEC Danderyd har nätverk med representanter från förskolorna samt speciallärare och specialpedagoger från skolorna. Nätverken är viktiga samarbetspartners i utvecklingsarbeten och dess implementering i verksamheterna. I samråd med specialpedagogiskt nätverk skola utvecklades rutiner kring särskilt stöd och kommunens läsdiagnosplan. Deltagandet i detta nätverk har sjunkit under året vilket har minskat möjligheten att nå ut till alla verksamheter. Deltagarna i förskolans nätverk har varit delaktiga i implementeringen av kommungemensamma dokument inom pedagogisk kartläggning och handlingsplaner. De har också varit delaktiga i framtagandet av praktiska exempel på hur bildstöd och digitala verktyg kan göra lärmiljön mer utvecklande för alla barn.

Under HT17 ansvarade SPEC Danderyd för upphandling av talsyntesprogram. Verket gynnar målpuffyllelse framför allt hos elever med läs- och skrivsvårigheter. Med hjälp av verket kan texter läsas upp och programmet erbjuder även olika former av rättstavningsstöd. Samtliga skolor i kommunen får från och med 2018 välja verktyg från två direktupphandlade leverantörer. SPEC Danderyd har stöttat skolornas administratörer för tjänsten med inlästa läromedel. Fortsatt stöd med implementering och utbildning i alla dessa programvaror är viktiga.

SPEC Danderyd har haft en aktiv roll i läsdiagnosplanens praktiska arbete gällande inköp, administration och insamling av resultat. Sammanställning av resultat visar att andelen elever som har/utvecklar svag läsförståelse och läshastighet är relativt oförändrad över tid. Identifierade utmaningen har varit att den befintliga läsdiagnosplanen inte har erbjudit tillräckligt stöd för skolorna att sätta in åtgärder. Under året har testmaterialet reviderats i syfte att ge mer information om svårigheternas orsaker och minska administrationen för lärare. Ett nytt test som har prövats under hösten har visat att eleverna i åk 2 är i behov av mer stöd i utveckling av avkodningsförmågan. Under 2018 planeras utbildningsinsatser för förskoleklassen och lågstadier inom fonologisk medvetenhet och avkodningsförmåga.

Som följd av organisationsförändringen har en stor del av arbetstiden gått åt att utveckla samarbetsformer inom Lärstöd och inom övrig förvaltning. Samarbetet med bland annat SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten), Socialtjänsten och Skolverket har fortsatt.

Utvecklingsområden 2018:

- Utveckla förebyggande strukturer för anpassningar och stöd. Implementering av och utbildningar i pedagogiska kartläggningar, utredningar av barnets/elevens behov av särskilt stöd, handlingsplaner, åtgärdsprogram och lathundar både i förskola, skola och gymnasium, stöd att skriva EHT(elevhälsoteam)-plan
- Utveckla rutiner kring språk-, läs- och skrivutveckling. Utbildning i språkutvecklande arbete och grundläggande läsinläring i förskola och skola.

	2017	2016	2015
Ansökningar om handledning och utbildning	110	77	61

8.4.3.2 Skolnärvaroteam

Skolnärvaroteamet startade sin verksamhet i projektform i september 2017. Socialnämnden och Utbildningsnämnden fattade under våren beslut om att utifrån befintliga resurser bemanna två projektjänster samt godkänna förvaltningarnas förslag till ramverk och handlingsplan. Teamet består av en pedagog och en socionom/familjebehandlare och ska pågå fram till augusti 2019.

Det övergripande uppdraget i skolnärvaroteamet är att arbeta utifrån de handlingsplaner som gemensamt beslutas av respektive chef i de båda förvaltningarna. Handlingsplanerna tar sin utgångspunkt i den rapport som arbetats fram av en förvaltningsgemensam arbetsgrupp våren 2017. Konkret innebär det att teamet ska arbeta rådgivande gentemot skolpersonal och operativt med barn och ungdomar som har en problematisk skolfrånvaro samt deras familjer. Målgruppen är elever i grundskoleåldern som går i skola, oavsett driftsform, i Danderyds kommun. Då problematiken ofta är omfattande finns det behov av tät samverkan med externa parter såsom barn- och ungdomspsykiatri.

Syftet är att skapa förutsättningar för alla barn i Danderyds kommun att genomföra sin skolgång och nå målen. En genomförd skolgång med godkända betyg är en stark skyddsfaktor mot psykisk ohälsa och socialt utanförskap i vuxen ålder.

Under hösten har teamet besökt alla åk 4-9-skolors rektorer och elevhälsoteam, såväl kommunala som fristående. Skolnärvaroteamet har initierat samarbete med BUP Danderyd och socialtjänstens olika funktioner inom familjeavdelningen.

Utifrån de behov som skolnärvaroteamet identifierat har befintlig *Handlingsplan vid skolfrånvaro* utvecklats och förtydligats med förslag till en gemensam handlingsplan och åtgärdsstrappa som innehåller såväl främjande och förebyggande byggstenar som konkreta åtgärder för att öka skolnärvaron.

I december skickades skolnärvaroteamets förslag till en *Handlingsplan för att främja och öka skolnärvaro* med en konkret *Åtgärdsstrappa* ut på remiss till en referensgrupp bestående av skolkuratorer, socialsekreterare, fältsekreterare, familjebehandlare, ungdomscoach, avdelningschefer samt skolchef ut. Parallellt med det övergripande uppdraget har skolnärvaroteamet arbetat rådgivande och stödjande i enskilda ärenden på uppdrag från skolorna samt i samråd med föräldrar och andra aktörer.

Den fortsatta planen och utmaningarna är att förankra handlingsplanen ute på skolorna, både i arbetslag och i elevhälsan. Skolnärvaroteamets mål är att tydliggöra vilka stödinsatser som kan erbjudas, och öka antalet enskilda elevärenden i samarbete med skolorna. Skolnärvaroteamet har identifierat behov av ökad samordning mellan skola, socialtjänst och BUP och ser ett behov av ett tydligt mandat för att sammankalla till samverkansmöten, särskilt kring elever med omfattande frånvaro och komplexa orsaker till frånvaron.

8.4.3.3 Ungdomsmottagningen

Till Ungdomsmottagningen är ungdomar mellan 12 och t.o.m 22 år välkomna med alla slags frågor. Besöken bygger på frivillighet. Arbetet med ungdomarna utgår från deras frågeställningar. Insatserna är präglade av en helhetssyn och målsättningen är att främja ungdomars fysiska, psykiska, sociala hälsa och välbefinnande.

Ungdomsmottagningens vision är: ”Att alla ungdomar med en frågeställning eller ett problem skall hitta vägen till ungdomsmottagningen”.

På mottagningen arbetar barnmorskor, kuratorer, gynekolog och venereolog.

Arbetet med ungdomarna görs utifrån ett kvalitetsprogram när det gäller ungdomars bemötande och hur de upplever besöket på ungdomsmottagningen. Kvalitetsindikatorer är följande:

Tillgänglighet, frivillighet, bemötande och förmåga att möta ungdomars behov.

Mottagningen har både enskild rådgivning och utåtriktad verksamhet. I den utåtriktade verksamheten tar personalen emot studiebesök på mottagningen av skolelever och nyanlända samt är ute i skolorna och träffar främst gymnasieelever och nyanlända ungdomar.

- Ungdomarna har gjort 3501 enskilda besök på mottagningen till barnmorska, kurator och specialistläkare (gynekolog och venereolog) under 2017.
- Under 2017 har 66 grupper av elever uppdelade i halvklass besökt ungdomsmottagningen under 1,5 timme för att diskutera frågor som berör sex och samlevnad och fått information om mottagningen. De träffar barnmorska och kurator under besöket. Personal från ungdomsmottagningen har varit i gymnasieskolor och högstadieskolor vid 15 tillfällen.

På mottagningen har personalresurserna utökats med mer barnmorske- och kuratorstid . Det har möjliggjort en utökning av det utåtriktade förebyggande arbetet och tillgängligheten på mottagningen med bl.a en utökad kvällsmottagning.

Verksamhetens utmaningar inför framtiden

- Ungdomarna har en allt högre psykisk ohälsa och mottagningen behöver ha en hög tillgänglighet, med korta väntetider för ungdomar som söker hjälp för sitt mående.
- Ungdomsmottagningens lokal är begränsad i dagsläget. En förutsättning för eventuell expanderings är att på sikt få högre budget för att utöka lokalens storlek. Lokalen bör ligga som idag, centralt i kommunen, nära kommunikationer som t-bana och bussar. Lokalen ska vara avskild från andra verksamheter, för att säkerställa sekretessen kring besöken på

ungdomsmottagningen.

- Undersökningar som gjorts visar att ungdomarna i regionen använder alkohol och narkotika i hög utsträckning, vilket gör att mottagningen behöver avsätta tid att diskutera dessa frågor i allt högre grad.

8.4.4 Verksamhetsförlagd utbildning för lärarstudenter - VFU

Utbildningsnämnden hade det samlade ansvaret för VFU, verksamhetsförlagd utbildning, i kommunal och fristående regi.

Under hösten var 174 studenter placerade i Danderyds kommun. Tio studenter kom från lärosäten utanför Stockholms län. Då lärosäten, ex Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm, fått i uppdrag att utöka antalet platser inom lärarutbildningarna, har det under året blivit ökad efterfrågan på praktikplatser. Inom vissa undervisningsämnen råder det dock stor brist på sådana.

Under hösten 2017 startade en handledarutbildning om 7,5 hp i Danderyds kommun för lärare och förskollärare under ledning av Stockholms universitet. 34 pedagoger deltog i utbildningen. Den är central då handledarna har ett mycket stort ansvar för studenternas metodikutbildning och förväntade resultat.

Rörligheten på arbetsmarknaden för pedagoger var fortsatt stor, inte minst i Stockholms län, varför det ställts stora krav på Danderyds kommun att kunna attrahera och behålla examinerade pedagoger. Via den verksamhetsförlagda utbildningen uppstod möjligheter till rekrytering inom samtliga skolformer samt inom förskolan. För rektorerna har personalomsättningen inneburit att mer tid fått läggas på rekryteringsuppdraget.

	Höstterminen 2017	Höstterminen 2016	Höstterminen 2015	Höstterminen 2014
Totalt antal VFU-studenter med placering i Danderyd	174	212	179	150
varav studenter som varit på förskola/skola				
Förskola	17	21	19	23
Grundskolans förskoleklass till och med årskurs 6	16	39	25	35
Grundskolans årskurser 7-9	12	13	13	7
Gymnasieskolan	28	31	29	24
Summa	73	104	86	89

8.4.5 Digitalisering

Digitalisering i förskola och skola är en utmaning, inte minst utifrån Skolverkets nya och tydligare riktlinjer i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner.

En del av digitaliseringen är att säkerställa en IT-miljö som ger trygghet i arbetet i verksamheten. En viktig del av IT-miljön är de system som används, bland annat för administration men också för det pedagogiska arbetet.

För att säkerställa en bra och effektiv systempark så har förvaltningen centralt anställt en systemledare vars uppgift är att på övergripande nivå hålla ordning på de system som förvaltningen använder för att få ökad effekten av system i verksamheten. Syftet är att system ska förbättra verksamhetens måluppfyllelse.

Exempel på utmaningar som finns runt systemen är:

- Kontroll över de system som finns och vad de används till. Ett syfte är att undvika onödiga

kostnader som i ett exempel där Danderyd gymnasium hade ett eget avtal skilt från det kommunövergripande vilket gav en merkostnad för gymnasiet.

- Kartlägga och utvärdera nyttan av varje system.
- Genomföra upphandlingar vid behov och i samband med det se över befintliga arbetsrutiner så att verksamhetsutveckling kan ske.

8.5 Utmaningar inför framtiden

- Fortsätta arbetet med den nya organisationen Lärstöd.
- Fortsatt ha högt antal lärarstuderande på Danderyds förskolor och skolor
- Att handledarutbildningen inom verksamhetsförlagd utbildning blir en del av Danderyds professionsprogram för pedagoger.
- Uppföljning av miljöplanens handlingsplan tillsammans med samtliga enheter.
- Följa resurstilldelningen till ungdomsmottagningen.